

**LAPSENI HALUAA MENNÄ KERHOON
JA MIELESTÄNI SE ON PARAS MITTARI**
Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerhotyö vanhempien arvioimana

Minna Toivonen
Opinnäytetyö, kevät 2013
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suun-
tautumisvaihtoehto
sosionomi (AMK) - kirkon varhais-
kasvatuksen ohjaaja

TIIVISTELMÄ

Toivonen, Minna. Lapseni haluaa mennä kerhoon ja mielestäni se on paras mittari- Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerhotyö vanhempien arvioimana. Diak Etelä, Järvenpää kevät 2013, 75 s, 2 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalian koulutus-ohjelma. Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) - kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajan virkakelpoisuus

Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa mikkeliäisten vanhempien odotuksista, toiveista ja tarpeista, jotka koskevat Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerhotyötä ja lastenohjaajia. Mikkelin seurakuntayhtymän lapsityö halusi päiväkerhotyönsä kehittämiseksi selvittää, mitä asioita vanhemmat pitävät tärkeänä lapsensa päiväkerhossa Mikkelin seurakuntayhtymässä

Tutkimus oli kvantitatiivinen eli määrällinen. Aineisto kerättiin Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerholaisten vanhemmilta syksyllä 2012.

Tutkimus osoitti, että lapsen halutaan oppivan ryhmässä sosiaalisia taitoja, toisten ihmisten kunnioittamista sekä sääntöjen ja ohjeiden noudattamista. Kristillinen kasvatus on vanhemmille tärkeää. Lapsen halutaan oppivan juhlapyhien merkityksen, hiljentymistä ja rukoilemista. Päiväkerhoa arvostetaan ja sen sisällöstä ollaan kiinnostuneita. Lapsen asioista halutaan keskustella ja erityisesti siitä, kuinka lapsi pärjää ryhmässä toisten lasten kanssa.

Asiasanat: varhaiskasvatus, kristillinen kasvatus, päiväkerho, kasvatuskumppanuus, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Toivonen, Minna.

My child likes to go to the children's play group and I think it is the best indicator. 75 p., 2 appendices. Language: Finnish. Järvenpää, Spring 2013. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work and Education. Degree: Bachelor of Social Services

The aim of the study was to get information about parents' expectations, wishes and needs concerning the children's play groups and the work of the child instructors in the Mikkeli Parish Union. To develop their children's play groups the Mikkeli Parish Union child work wanted to find out what issues parents find important in these groups in the Mikkeli parish union.

The study was quantitative. The data collection method was a questionnaire and all the data was gathered from the parents who had a child in a children's play group in the Mikkeli Parish Union in the autumn 2012.

The study showed that the parents want their child to learn social skills, respect for others as well as the rules and guidelines. Christian education is important to the parents. They want their child to learn the importance of the Church festivals how to compose themselves and to pray. They appreciate the work done in the children's play groups and are interested in their contents. They want to discuss the child's issues, in particular how the child is getting on in the group with the other children.

Keywords: early childhood education, Christian education, children's play group, educational partnership, quantitative study

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	7
2.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet.....	8
2.2 Tutkimuskysymykset	9
2.3 Aikaisempia tutkimuksia lapsityöstä	9
3 VARHAISKASVATUS.....	12
3.1 Avoimet varhaiskasvatuspalvelut.....	13
3.2 Kristillinen kasvatus ja lapsen hengellisyys.....	14
3.3 Kirkon varhaiskasvatus	16
3.4 Seurakuntien varhaiskasvatustoiminta ja päiväkerhotyö Mikkelissä.....	18
3.5 Lapsi ryhmässä, lapsilähtöisyys ja lapsikeskeisyys	24
3.6 Osallisuus ja välittämisen pedagogiikka	27
3.7 Leikki, leikkivä kirkko ja ohjattu toiminta.....	29
4 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	34
4.1 Tutkimusympäristö	34
4.2 Kvantitatiivinen tutkimus.....	34
4.3 Tutkimustyön alkuvaiheen prosessi	35
4.4 Aineiston käsittely, analysointi ja kohderyhmä	36
5 TUTKIMUSTULOKSET	38
5.1 Kyselyn vastaajien tausta	38
5.2 Päiväkerhon valintaan liittyvät tekijät.....	40
5.3 Vanhempien arviot päiväkerhon sisällöstä	49
5.4 Päiväkerhotoiminnan tiedottaminen ja seurakunnan työntekijöiden tavoitettavuus..	56
5.5 Vanhempien antama arvosana päiväkerhotyölle.....	57
5.6 Vanhempien antamia kehitysideoita lapsi- ja perhetyölle	58
6 POHDINTA	59
LÄHTEET.....	64
LIITTEET	68

1 JOHDANTO

Lapsuutta pidetään kirkossa tärkeänä ja merkityksellisenä elämänvaiheena, ja siksi lapsityöllä on tärkeä tehtävä kristillisessä kasvatuksessa. Kirkon varhaiskasvatus ja kotien kristillisen kasvatuksen tukeminen on yksi kirkon perustehtävistä. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissiisakirja 2008, 9.) Tässä tutkimuksessa keskitytään päiväkerhotyöhön, joka on yksi kirkon varhaiskasvatuksen työmuodoista. Päiväkerhotyö on osa avoimia varhaiskasvatuspalveluja koko yhteiskunnassa.

Päiväkerhotyö on kokenut monia muutoksia erityisesti silloin, kun päivähoitoa koskevia lakeja on muutettu. Suuri päiväkerhotyön muutos oli 1990-luvulla säädetty perusopetuslain pykälä, oikeus esiopetukseen. Tämä laki oikeuttaa kaikki 6-vuotiaat ilmaiseen kunnan järjestämään esiopetukseen. Jo ennen tätä lakia perheillä oli mahdollisuus laittaa lapsi esikouluun. Tästä esikoulusta perittiin päivähoitomaksu. Maksullisen esikoulun myötä päiväkerhoista jäi pois valtaosa 6-vuotiaista lapsista. Tämä vaikutti päiväkerholaisten vähenemiseen. Esikoulun tullessa ilmaiseksi kaikki 6-vuotiaat siirtyivät päivähoitoon. Päiväkerhoissa oli ollut pääosin 4–6-vuotiaita lapsia.

Esikouluikäisten jäädessä pois alettiin päiväkerhoihin ottaa myös 3-vuotiaita lapsia, joille perustettiin omia kerran viikossa kokoontuvia ryhmiä. Heitä sijoitettiin myös sisarusten tai perhepäivähoidossa olevien kavereiden kanssa 3–5-vuotiaiden sekaryhmiin. 3-vuotiaiden ryhmille oli tarvetta, koska moni äiti oli joko äitiys- ja vanhempainvapaalla tai hoitovapaalla kotona. Nämä kotona olevat äidit kaipasivat 3-vuotiaille suunnattua ryhmätoimintaa. 3-vuotiaiden ryhmiin osallistuvat täydensivät päiväkerholaisten vähentynyttä määrää. (Sirpa Kiesilä, henkilökohtainen tiedonanto 14.6.2012; ks myös Perusopetuslaki 1998; Laki Lasten päivähoidosta 1973.)

Tässä opinnäytetyössä kuvataan päiväkerhotyön sisältöä ja selvitetään, mitä asioita vanhemmat pitävät tärkeänä lapsensa päiväkerhossa Mikkelin seurakuntayhtymässä. Tutkimukseni aihe on työnantajani esittämä. Työnantajan esityksestä tässä tutkimuksessa keskitytään päiväkerhon sisältöön sekä kasvatuskumppanuuteen. Tartuin aiheeseen mielelläni, koska myös itse olen pitkän päiväkerhourani aikana kokenut päiväkerhotyössä tapahtuvan

muutoksen. Päiväkerhotyöllä on vankat perinteet suomalaisessa yhteiskunnassa. Päiväkerhoissa työskentelevät koulutetut ja ammattitaitoiset lapsityöntekijät. Päiväkerhoja järjestetään melko hyvissä toimitiloissa ja kalusteet ja välineistö ovat alle kouluikäisille tarkoitettuja. Tämä ammattitaito ja puitteet on hyvä saada markkinoiduksi perheille ja yhteistyökumppaneille. Päiväkerhon sisällön on oltava riittävän laadukasta, jotta se tukee omalta osaltaan perheille tarjottavaa avointa varhaiskasvatuspalvelua. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on vanhempien antaman palautteen avulla parantaa päiväkerhon laatua Mikkelissä.

2 LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Maaseudun kylien päiväkerhotoiminta väheni, koska kylillä lasten määrä väheni. Elinkeinorakenne muuttui ja maanviljelystä sekä karjataloista luovuttiin. Maaseudun väestö lähti kaupunkiin töihin ja lapset vietiin päivähoidon. Esikouluikäiset lapset siirtyivät kyläkoulujen yhteydessä oleviin esikouluihin. Taajamissa päiväkerhotoiminta on pysynyt melko vakaana, koska lapsiperheet mielellään rakentavat talon tai hakeutuvat asumaan palvelujen äärelle. Päiväkerhoryhmien määrä on tosin vähentynyt taajamissakin ikäluokkien pienentyessä ja esikoulun tultua maksuttomaksi. (Sirpa Kiesilä, henkilökohtainen tiedonanto 14.6.2012.)

Yksi syy päiväkerholaisten vähenemiseen on ollut lasten subjektiivinen päivähoito-oikeus. Lasten päivähoitosta annetun lain muutoksella, jolla subjektiivinen oikeus kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan vuoden 1996 alusta laajennettiin koskemaan kaikkia alle kouluikäisten lasten perheitä. Tämä antaa perheille oikeuden hakea lapselle hoitopaikkaa, vaikka vanhemmat tai toinen vanhempi olisi kotona. Tämän oikeuden myötä päivähoitolaisten määrä kasvoi, kun vanhemmat halusivat lapsilleen viriketoimintaa sekä kaveriseuraa. (Laki lasten päivähoitosta 1973.)

Päiväkoteihin alettiin perustaa osa-päiväryhmiä kotona oleville lapsille, ja perheillä oli myös mahdollisuus laittaa lapsensa päivähoidon muutamiksi kokonaisuksi päiviksi kuukaudessa. Tämä osa-aikaisuus pienentää hoitomaksua. Hoitomaksussa huomioidaan perheen tulotaso. Mikkelissä päivähoiton kuukausimaksu vuonna 2012 oli 264 euroa ja alin perittävä maksu oli 24 euroa. Osapäivähoito on enintään 5 tuntia päivää kohti. Hoitomaksu on osapäivähoidossa 60 % kokopäivämaksusta. Lapsella on myös mahdollisuus olla kokopäivähoidossa 10 päivää kuukaudessa, jolloin hoitomaksun suuruus on 50 % koko kuukauden maksusta tai 15 päivää kuukaudessa, jolloin hoitomaksun suuruus on 75 % koko kuukauden maksusta. Jos lapsi on hoidossa 20 päivää kuukaudessa, peritään koko kuukauden maksu. (Tiedote Mikkelin kaupunki 2012.) Mikkelissä päiväkerho on ollut ilmaista toimintaa riippumatta siitä, kuuluuko lapsi seurakuntaan vai ei (Sirpa Kiesilä, henkilökohtainen tiedonanto 14.6.2012).

2.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tässä opinnäytetyössä kartoitetaan, millaisena vanhemmat arvioivat Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerhotoiminnan. Arvioinnin kohteena on, miten päiväkerho palvelisi laadukkaasti niitä perheitä, joiden lapsi ei vanhempien tai vanhemman kotonaolon takia välttämättä tarvitse kunnan järjestämää hoitopaikkaa.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kiinnittää huomiota päiväkerhon laadulliseen sisältöön ja nostaa kasvatuskumppanuus tärkeäksi osaksi päiväkerholaisten vanhempien ja lastenohjaajien välille. Tutkimukseni tavoitteena oli saada tietoa mikkeliäisten vanhempien odotuksista, toiveista ja tarpeista Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerhotyötä ja lastenohjaajia kohtaan. Saadun tiedon avulla lapsityön on jatkossa tarkoitus kehittää päiväkerhotyötä, ja saada vanhemmat mukaan vaikuttamaan lapsensa päiväkerhotoimintaan. Lapsityössä on tarkoitus vastata seurakuntalaisten tarpeisiin ja kehittyä ajan mukana. Päiväkerho on priorisoitu Mikkelin seurakuntayhtymän lapsityössä tärkeimmäksi työmuodoksi. Ensin hoidetaan päiväkerhotyö ja sen ympärille rakentuu muu lapsityö. Päiväkerhojen kautta saadaan nuoria perheitä seurakunnan toimintoihin mukaan.

Laatua voidaan tarkastella määrällisenä, jolloin tarkastellaan henkilökunnan määrää, tiloja, välineitä ja lapsiryhmän kokoa. Laatua voidaan tarkastella myös sisällöllisesti, jolloin painotetaan toimintaan osallistumista sekä otetaan huomioon osallistujien mielipiteet. Sisällöllinen laatu perustuu asiakastyytyväisyyteen. Laadun kriteerit voivat perustua myös yhteistoiminnalle, jossa otetaan huomioon työntekijän ammattitaito ja asiakasnäkökulma. Lapsen kanssa työskentelyssä pitäisi jatkuvasti hakea tietoa, miten vastataan lapsen tarpeisiin. Sisällöllisen laadun ongelma on näkymättömyys. (Karlsson 1999, 52 – 53.)

Joseph Juranin (1999) mukaan laatu täyttää asiakkaiden tarpeet ja tuo asiakastyytyväisyyttä. Palveluntuottajalle on hyödyllistä tarjota asiakkailleen laatua, koska laatu saa aikaan asiakastyytyväisyyttä. Tyytyväiset asiakkaat voivat merkitä palveluntuottajalle hyvää talouskehitystä. Parempi laatu saattaa merkitä myös toimintaan varattujen määrärahojen lisäämistä, ja siksi parempi laatu voi maksaa enemmän. Laatu tarkoittaa vapautta niistä virheis-

tä, jotka vaativat tekemään työn uudestaan, johtavat alan epäonnistumisiin, asiakas tyytymättömyyteen tai asiakkaiden katoon. (Juran 1999, 2,1–2,2.)

2.2 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen avulla kerättiin tarvittavaa tietoa siitä, miten kehittää Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerhotyötä, jotta se vastaisi seurakuntayhtymän alueella asuvien lastaan kotona hoitavien tai perhepäivähoidossa olevien lasten vanhempien tarpeisiin, toiveisiin ja odotuksiin. Selvitän kerättävää tietoa seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

- Mitä odotuksia vanhemmilla on seurakunnan päiväkerhotyötä kohtaan?
- Mikä on vanhemmille tärkeintä seurakunnan päiväkerhotyön sisällössä?
- Miten kasvatuskumppanuus voisi toteutua seurakunnan päiväkerhossa?

2.3 Aikaisempia tutkimuksia lapsityöstä

Aikaisempia tutkimuksia ei ole tehty pelkästään päiväkerhotyöstä. Perhekerhotyöstä on tehty tutkimuksia. Ammattikorkeakouluissa on tehty opinnäytetöitä seurakuntien lapsi- ja perhetyöstä. Aikaisemmat tutkimukset ovat olleet joko kehittämishankkeita, kävijöiden tyytyväisyyttä mittaavia tutkimuksia tai toiminnallisia opinnäytetöitä. Useimmissa opinnäytetöissä on tutkittu osallistujien ja seurakuntalaisten tyytyväisyyttä työalanaan ja sen järjestämään toimintaan. Opinnäytetöissä on myös kartoitettu kehittämisen tarpeita, kuten tässä tutkimuksessa.

Jenni Kaarenojan ja Heli Rintalan (2009) opinnäytetyössä (AMK) kartoitettiin vanhempien odotuksia Tikkurilan seurakunnan lapsi- ja perhetyölle. Opinnäytetyö oli kvantitatiivinen tutkimus, jossa kerättiin tietoja kyselylomakkeen avulla. Kaarenojan ja Rintalan tutkimuksessa kyselyyn vastanneiden osallistumisen seurakunnan toimintaan tärkeimmät tekijät olivat sijainti ja toiminnan ajankohta. Alle puolet vastaajista piti kristillistä kasvatusta merkittävänä syynä

seurakunnan toimintaan osallistumisessa. Vanhemmille oli tärkeää se, että lapsityön järjestämä toiminta kehittää lasten sosiaalisia suhteita ja moraalialia. (Kaarenoja & Rintala 2009.)

Kaarenojan ja Rintalan tutkimuksesta olen käyttänyt kyselylomakkeen kysymyksiä pohjana muokaten niitä omaan tutkimukseeni sopiviksi. Heidän tutkimuksensa tavoite on hyvin samanlainen kuin oma tavoitteeni. Heidän tutkimusympäristönsä oli eteläsuomalainen kaupunki ja oma tutkimusympäristöni on maalaiskaupunki. Tästä syystä tutkimusympäristöt eroavat toisistaan. Tutkimusmenetelmä eli kyselylomakkeen käyttö tutkimuksessa on molemmissa tutkimuksissa sama.

Hanna Raution ja Elina Vennon (2010) opinnäytetyössä (AMK) kartoitettiin Belgian suomalaisessa Merimieskirkossa kokoontuvan perhekerhon vanhempien kokemuksia ja kehittämisideoita perhekerhotoiminnasta. Raution ja Vennon tutkimus toteutettiin kyselylomakkeen avulla. Raution ja Vennon tutkimuksen mukaan vanhemmat olivat tyytyväisiä perhekerhon tämänhetkiseen tilanteeseen eivätkä kokeneet suurta tarvetta kehittää perhekerhon toimintaa. Tutkimuksen mukaan perhekerhon hengellinen osuus tai sen lisääminen ei ollut kävijöille erityisen merkittävää. (Rautio & Vento 2010.) Heidän tutkimuksensa eroaa omasta tutkimuksestani niin, että heidän tutkimuksensa kohde on yksittäinen perhekerho, kun minun tutkimuksessani on koko seurakuntayhtymän päiväkerhotyö.

Kati Tähten (AMK) opinnäytetyö (2011) Yhdessä tekemisen hetkiä–Vanhempien odotukset Askolan seurakunnan lapsi- ja perhetyöstä tutkimuksen tavoitteena oli Askolan seurakunnan lapsityön sisällä tapahtuvan perhetyön kehittäminen seurakuntalaisten toiveiden ja tarpeiden pohjalta. Hankkeistetun tutkimuksen tarkoituksena oli saada Askolan seurakunnan lapsityölle tietoa vanhempien odotuksista sekä toiveista lapsi- ja perhetyölle. Tavoitteena oli myös selvittää kiinnostusta uusiin mahdollisiin toimintamuotoihin. Perhekerhon osalta tutkimuksessa selvitettiin mahdollisia kehittämiskohteita. (Tähti 2011.)

Päivähoidon laadun arviointia käytin oman tutkimukseni vertailukohtana. Taina Jauhiaisen (2003) opinnäytetyön (AMK), Päivähoidon laatu vanhempien arvioimana Punkaharjulla tarkoituksena, oli selvittää, millaisena kunnallisessa päivähoidossa olevien lasten vanhem-

mat kokevat päivähoidon laadun Punkaharjulla. Tutkimuksen mukaan vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä Punkaharjun päivähoitopalveluihin. Parhaimman arvion saavat lasten perushoito, hoitajan suhtautuminen lapseen, hoitoaikojen sopivuus ja lapsen viihtyvyys. Kehittämissuhteita esitettiin kunnan ja kodin väliseen yhteistyöhön, lapsiryhmän kokoon, henkilökunnan riittävyteen sekä hoitotilojen soveltavuuteen lasten leikkiä ja kehitystä ajatellen. Jauhiaisen tutkimusmenetelmänä oli kyselylomake-tutkimus. (Jauhiainen 2003.)

3 VARHAISKASVATUS

Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksessa korostetaan lapsen havainnointia ja arviointia sekä yksilönä että osana lapsiryhmää. Tärkeää on suunnitella lapsen oppimista tukeva ympäristö. Lapsi rakentaa uutta tietoa aiemmin opitun päälle. Lapsi oppii ympäristössään muilta ihmisiltä ja muiden ihmisten kanssa. Tavoitteisiin pääsy ei onnistu ilman vanhempien ja ammattilaisten jatkuvaa yhteistyötä. Varhaiskasvatuksen voimavara on ammattitaitoinen henkilöstö, joka soveltaa teoretietoä käytäntöön lapsille sopivilla menetelmillä. Ammattikasvattajat etsivät keinoja tukea vanhempia heidän kasvatustyössään. (Järvinen & Laine & Hellman-Suominen 2009, 116–117, 124–125.)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on Brotheruksen, Helimäen ja Hytösen mukaan (1994, 32–34) tarjota lapselle perehtymisen mahdollisuus kulttuuriperintöön ja tukea lapsen kasvua yhteistyökykyiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Varhaiskasvatuksen tulee tukea lasta niin, että lapsi saa hyvän elämän ja osakseen hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa lapselle pyritään antamaan monipuolisia toimintamahdollisuuksia.

Varhaiskasvatuksella on fyysiset, sosiaaliset, emotionaaliset, esteettiset, älylliset, eettiset ja uskonnolliset tavoitteet. **Fyysiset tavoitteet** ovat perushoito, liikunta ja omatoimisuus. **Sosiaaliset tavoitteet** ovat yhteistyö, yhteiset pelisäännöt, toisten huomioonottaminen ja toisten mielipiteiden kunnioittaminen. **Emotionaaliset tavoitteet** ovat hyvä itsetunto, erilaisten tunteiden ilmaiseminen ja myötätunnon kehittyminen. **Esteettiset tavoitteet** ovat kauneuden suojeleminen sekä havaitseminen taiteessa, luonnossa sekä ympäristössä ja erilaisten ilmaisukeinojen kehittyminen. **Älylliset tavoitteet** ovat tiedonhalun ruokkiminen, uuden tiedon omaksumistapojen oppiminen ja uteliaisuuden herättäminen. **Eettiset tavoitteet** ovat hyvän ja pahan erottaminen, rakkaus luontoa sekä ympäristöä kohtaan ja kielteinen suhtautuminen väkivaltaan. **Uskonnolliset tavoitteet** ovat kunnioittava suhtautuminen uskonnollisiin vakaumuksiin ja erilaisiin katsomuskantoihin. (Helimäki 1994, 59 – 61.)

Varhaiskasvatuksen suunnitelma (Vasu) julkaistiin vuonna 2003. Vasun perusteiden tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa ja lisätä henkilöstön ammatillista tietoisuutta ja vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatuspalveluissa. Varhaiskasvatus on pienten lasten elämänalueilla tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, 5, 9.)

Vasu ohjaa lapsen kasvamiseen ihmisenä niin, että hän tulee kuulluksi ja nähdyksi arvokkaana yksilönä. Ihminen on pienestä pitäen fyysinen, psyykkinen, henkinen ja hengellinen. Lapsella on oikeus kasvaa myös hengellisellä ulottuvuudellaan. Lapsi tulee kohdata yksilöllisten tarpeiden, persoonallisuutensa ja perhekulttuurinsa mukaisesti. Lapsen tulee olla tasa-arvoinen riippumatta hänen sukupuolestaan, sosiaalisesta, kulttuurisesta tai etnisestä taustastaan. (Kangasmaa & Petäjä & Vuorelma 2008, 39.)

3.1 Avoimet varhaiskasvatuspalvelut

Kuntien avoimia varhaiskasvatuspalveluja ovat avoin päiväkotitoiminta, kerho- ja leikkitoiminta, leikkipuisto ja perhekerho. Tämä toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Kuntien ohella avoimia varhaiskasvatuspalveluja tarjoavat seurakunnat ja erilaiset järjestöt. Seurakuntien ja järjestöjen avoimia varhaiskasvatuspalveluja ovat kerhotoiminta, perhekahvilat sekä leikki- ja asukaspuistotoiminta. (Sosiaaliportti i.a.)

Sosiaali – ja terveysministeriön kuntiin ja seurakuntiin (2007) lähettämässä kyselyssä kysyttiin avointen varhaiskasvatuspalveluiden kehittämistarpeista. Vahvimmin vastauksista nousi esille avointen varhaiskasvatuspalveluiden lainsäädännön kehittäminen, yhteistyö ja vanhempien sekä lasten osallisuus ja vaikuttaminen. Pedagogiikan ja erityisen tuen kehittämistä pidettiin myös tärkeänä. Kuntien ja seurakuntien vastauksissa toivottiin, että avointen varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisessä tulisi ottaa huomioon paikalliset olosuhteet, koko perheen näkökulma ja toiminnassa lisättäisiin vanhemmuuden tukemista. Vastauksista ilmeni, että avointen varhaiskasvatuspalvelujen asema kaipaa kohentamista. (Alila & Porttell 2008, 65, 67.)

Avoim varhaiskasvatus-määräite ei ole mukana nykyisessä päivähoitolaissa. Laissa puhutaan leikkitoiminnasta, joka määritellään yhdeksi päivähoiton muodoksi. Avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa toiminnan keskipiste ja tavoitteet ovat varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa sekä vuorovaikutusta, joka koostuu lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. (Alila & Portell 2008, 69.)

Ehdotus varhaiskasvatuksen määritelmäksi tiivistäen on seuraava:

Avoim varhaiskasvatus on yksi varhaiskasvatuksen toimintamuodoista. Sen tavoitteena on tarjota varhaiskasvatukseen lapsille ohjattua, valvottua, säännöllistä, suunnitelmallista, tavoitteellista ja monimuotoista varhaiskasvatustoimintaa. Avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa on mm varhaiskasvatuksen kerhotoiminta. Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta on joko maksutonta tai maksullista. Maksu ei saa kuitenkaan muodostua esteeksi toimintaan osallistumiselle. Tilat, toimintaympäristö ja välineet ovat laadukkaita, turvallisia ja toimintaan sopivia. (Alila & Portell 2008, 69.)

Sosiaali- ja terveysministeriön tekemän kyselyn (2007) mukaan seurakunta oli keskeisessä roolissa avoimen varhaiskasvatuksen järjestäjänä. Seurakunnan toiminnan vahvuutena on palvelun järjestämisen lisäksi avoimen varhaiskasvatuksen suunnittelu ja sisällön ohjaus, täydennyskoulutuksen järjestäminen sekä henkilöstömitoituksen, henkilöstörakenteen ja kelpoisuuksien määrittely. (Alila & Portell 2008, 69.)

3.2 Kristillinen kasvatus ja lapsen hengellisyys

Kristillinen kasvatus on yksi uskontokasvatuksen muoto. Kasvatusta voidaan pitää kristillisenä silloin, kun kasvattajan edustamat arvot ihmisestä ja maailmasta ovat kristinuskon mukaisia. Kristilliseen kasvatukseen kuuluu Jumalan Sanan julistaminen ja evankeliumin eteenpäin vieminen. Kristillisessä kasvatuksessa on kaksi puolta: inhimillinen ja uskonnollinen. Inhimillinen puoli ohjaa lasta elämään lähimmäisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Inhimillinen puoli sisältää eettis-moraalisen ulottuvuuden, josta voidaan puhua arvokasvatuksena. Huolenpidollinen ja pedagoginen ulottuvuus sisältyvät myös inhimilliseen puoleen. Huolenpitoon kuuluu turvallisen ilmapiirin luominen ja rakkauden osoittaminen. Pedagogi-

nen ulottuvuus on kristilliseen kasvatukseen liittyviä sisältöjen toteuttamista, joiden menetelminä perinteisesti ovat kertomukset ja keskustelu. Uskonnollinen ulottuvuus saattaa lapsen yhteyteen Jeesuksen kanssa. Uskonnollisen puolen kolme ulottuvuutta ovat: opillinen, rituaalinen ja kokemuksellinen ulottuvuus. Opillinen tarkoittaa kristinopin opettamista, jossa Raamatun kertomuksilla on keskeinen osa. Rituaalisessa opitaan tavat ja perinteet, kirkkokuusi, jumalanpalveluksiin osallistuminen, rukoileminen ja hengelliset laulut. Kokemuksellisessa ulottuvuudessa lapselle tarjotaan kokemus rakastavasta ja turvallisesta Jumalasta. Kristillisessä kasvatuksessa luottamus elämään ja tulevaisuutteen perustuu siihen, että ihminen saa kokea olevansa turvallisissa käsissä. (Muhonen & Tirri 2008, 67, 77–81.)

Kirkon lapsityön tehtävänä on tukea vanhempien ja kummien antamaa kristillistä kasvatusta. Tässä tehtävässä yhteistyö vanhempien kanssa on tärkeää. Vanhempien tulee saada tietoa päiväkerhon sisällöstä. Tämä tieto välittyy parhaiten työntekijöiden ja vanhempien välisissä keskusteluissa. Vanhemmat saavat työntekijöiltä tietoa siitä, että kristillistä kasvatusta annetaan kokonaisvaltaisesti kaikessa toiminnassa, ei pelkästään hartaushetkissä. (Hilka 2004, 86.)

Lapsen hengellisyys on ihmettelyä, ihailua, valppautta, tutkimista ja leikkimistä. Lapsen hengellisyyteen liittyy herkkyys havaita kauneutta, pyhyyttä, näkymätöntä ja tuonpuoleista. Lapselle hengellisyys on luontainen piirre. Lapsen maailmassa hengellisyydelle herkistäviä tapahtumia voivat olla tavalliset arjen tilanteet tai riemu, pelko, kuolema, varjelus ja Pyhät hetket tai kokemukset. Lapsen hengellisyyden puhkeamista voivat edistää jumalanpalvelukseen osallistuminen, ehtoollinen, rukous, laulaminen, leikkiminen ja liikkuminen. Elämyksellisyyden lisäksi lapsi tarvitsee tietoa oman kirkkonsa uskon sisällöstä ja tavoista. Elämyksellisyys, kokemukset ja tieto yhdessä rakentavat lapsen kristillistä identiteettiä.

Varhaiskasvatuksessa annetaan lapselle aikaa ja tilaa kohdata sekä kokea uskonnollisia asioita turvallisesti. Lapsen annetaan pohtia uskonnollisia asioita yksin tai yhdessä muiden kanssa sekä mahdollisuuksia kysellä aikuiselta. Kodin ja varhaiskasvatusympäristön yhteistyö lapsen kristillisessä kasvatuksessa luovat lapselle kokonaisvaltaista ymmärrystä uskosta ja kristillisestä elämästä. Tämä yhteistyö tukee lapsen kristillisen identiteetin muodos-

tumista. Lapselle luonteva hengellisyys on kokonaisvaltaista elämistä yhteydessä Jumalaan, ei määriteltyjä tilanteita. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja 2008, 12 – 13.)

Lasten maailmassa lasten kysymyksillä on keskeinen osa. Lapset luovat omaa maailmaansa kysymysten avulla. Lasten kysymykset ovat lasten työkaluja uuden oppimiseen. Lapsityön teologiassa lasten kysymysten kuuleminen on kaikkein tärkeintä. Lapsityön teologian edellytykset rakentuvat yhdessäololle lasten kanssa ja lasten olosuhteet on luotava sellaisiksi, missä lasten kysymyksille on tilaa. Lapsi tarvitsee ympärilleen aikuisia, jotka herättävät lapsen uteliaisuuden. Aikuisia, joiden lähellä on niin turvallista olla, että voi sekä uskaltaa esittää kysymyksiä. Lapsityön teologia ei ole mahdollista siellä, missä lapsen uteliaisuus on sammutettu ja lapsen sisäistä mielikuvitusta ei oteta vakavasti. Seurakuntien lapsityössä luodaan edellytykset vuorovaikutukselle, jossa lasten kysymykset syntyvät ja nämä kysymykset saavat aikaan puhetta Jumalan rakkaudesta. (Kantola, 2004, 110 – 111.)

3.3 Kirkon varhaiskasvatus

Kirkon varhaiskasvatuksen raamatullisina lähtökohtina ovat kaste- ja lähetyskäsky, Matt. 28:18–20 ja lasten evankeliumi, Mark. 10:13–16. Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan ihminen on luotu Jumalan kuvaksi. Jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja jokaisen elämä on arvokasta. Kirkon varhaiskasvatuksessa arvostetaan jokaisen lapsen ja perheen yksilöllisyyttä ja arvoa. Kirkon varhaiskasvatus perustuu kasteessa saatuun vanhempien, kummien ja seurakunnan yhteiseen tehtävään. Tämä tehtävä velvoittaa pitämään huolta kastetusta lapsesta opettamalla ja kasvattamalla häntä yhdessä. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja 2008, 10.)

Kirkon varhaiskasvatus on kristillisestä uskosta ja siihen liittyvistä arvoista nousevaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Ihmiselämän varhaisvuosien kasvatustyössä korostuvat uskon tradition jakaminen, kasvatuksen kokonaisvaltaisuus, lapsilähtöisyys ja perheen arvostaminen. Lapsella on oikeus lapsena oloon, leikkiin ja lapsuuden ilon kokemuksiin. Kasteessaan lapsia seurakunta sitoutuu tukemaan kastettua lasta, hänen vanhempiaan ja kummejaan kristillisessä kasvatuksessa. Kaste- ja kasvatuskumppanuus on vuorovaikututusta, läs-

näoloa sekä rinnakkaineloa perheen ja seurakunnan välillä. Kumppanuus on kunnioittavaa ja kirkon varhaiskasvatustoiminta on avointa kaikkien kotien lapsille. Kasvatuskumppanuus tuo lapselle kokonaisvaltaisemman ja yhtenäisemmän ymmärryksen eri kasvuympäristöissä tapahtuvasta kasvatuksesta ja kristillisestä elämästä. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja 2008, 9.)

Kirkon varhaiskasvatuksen visio on ” Lapsi on osallinen ”. Lapsi on seurakunnassa kallis ja arvokas aarre, joka lapsen herkkyydellä avaa uskon salaisuutta eri-ikäisille seurakuntalaisille. Kirkon varhaiskasvatuksessa kasvattaminen ymmärretään kokonaisuudeksi, jossa kaikki hoito, kasvatusta ja opetus liittyvät toisiinsa. Tavoitteena on kokonaisvaltainen hyvinvointi, jossa uskonnollisilla ja hengellisillä asioilla on luonteva asema lapsen elämässä tuoden siunausta, toivoa, iloa ja turvallisuutta lapsen elämään. Kirkon varhaiskasvatuksessa hyvinvoinnin tasapaino koostuu fyysisestä, psyykkisestä, sosiaalisesta, emotionaalista ja hengellisestä hyvinvoinnista. Kirkon varhaiskasvatuksessa painottuu lapsilähtöisyys ja aikuisjohtoisuus, jossa annetaan tilaa lapsesta lähtevälle toiminnalle, lapsen luovuudelle, toiminnalle ja aktiivisuudelle. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja 2008, 23 – 24.)

Kirkon varhaiskasvatuksessa toteutetaan kontekstuaalista eli vapautuksen teologiaa. Sen edellytyksenä on, että kasvattajat luovat turvallisen ympäristön lapsen toiminnalle. Kasvattajat tietävät, miten lapset käsittelevät asioita ja toimivat eri ikä-vaiheissa. Kirkon varhaiskasvatuksessa annetaan lapselle tilaa tehdä löytöjä, kokea ja tutkia. Lapselle annetaan mahdollisuus hiljentyä, rauhoittua, tuntea turvallisuutta ja kokea pyhän läsnäoloa elämässään. Lapsiryhmä ja turvalliset aikuiset antavat mahdollisuuden lähimmäisen rakkauden, vastuullisuuden ja toisen ihmisen kunnioittamisen todeksi elämiseen. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja 2008, 26.)

Kirkon varhaiskasvatusta perustuu kasteessa saatuun yhteiseen tehtävään pitää huolta lapsen kasvatuksesta ja opetuksesta. Kaste on yksi kirkon luovuttamattomista perustehtävistä, siksi kasteen jälkeinen kastekasvatusta ja kotien tukeminen on perusteltua. Kirkkoon kuulumattomien lasten ja perheiden tavoittaminen on myös tärkeää. Kirkon varhaiskasvatuksen ydin on kristillisen uskon sisältö ja lapsen hengellisen kasvun tukeminen. Kirkon varhaiskasva-

tuksessa luodaan perusta myöhemmälle hengellisyydelle ja asenteille. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja 2008, 29.)

3.4 Seurakuntien varhaiskasvatustoiminta ja päiväkerhotyö Mikkelissä

Seurakunnan toiminta lasten ja perheiden parissa on tärkeä osa avointen varhaiskasvatuspalveluiden verkostoa. Vuoropuhelu yhteiskunnan toimijoiden kanssa tuo myös tämän asian yleiseen tietoisuuteen. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirjan avulla monet yhteiskunnan varhaiskasvatuksen toimijat ovat ymmärtäneet sen rikkauden ja moninaisuuden, jota seurakunnan lapsi- ja perhetyössä toteutetaan. (Ojell 2009, 42.)

Kirkko 2015- strategia ja Kirkon lapsi- ja nuorisotyön strategia 2010 sekä valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat olleet vuonna 2008 julkaistuun ja keväällä 2013 päivitetyn kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen materiaalikokonaisuuden lähtökohta. Tämä materiaalikokonaisuus jakaantuu kahteen osaan: Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelmaan ja Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirjaan. Asiakirja on suunnattu työntekijöille. Kehittämissuunnitelmaa voidaan käyttää, kun esitellään kirkon varhaiskasvatusta työntekijäryhmille, yhteistyökumppaneille ja vanhemmille. Tärkeänä pidetään, että vanhemmat otetaan mukaan kumppanuuteen ja keskusteluun kirkon varhaiskasvatustoiminnan kehittämiseksi. (Alila & Portell 2008, 24 – 25.)

Kasvatuskumppanuus perustuu dialogisuuteen, jossa vanhemmat ja henkilöstö yhdessä jakavat havaintoja ja tietoja lapsesta. Henkilöstön tulee tietää ja ymmärtää vanhempien kasvatuksen ihanteet ja tavoitteet sekä miten vanhemmat ymmärtävät kasvatusten menetelmät ja kasvatusyhteistyön. Kasvatuskumppanuudessa luodaan tavoitteet yhdessä. Tarkoitus ei ole sanella päätöksiä henkilöstön taholta vaan lasta kokevissa ratkaisuisissa päätökset ovat ehdotuksia. Kasvatuskumppanuus on vanhempien, lapsen ja henkilöstön välinen kolmiosuhde, joissa vallitsee keskinäinen kunnioitus, luottamus, kuuleminen ja vuoropuhelu.

Kumppanuudessa lasten kanssa työskentelevien ja vanhempien väliset suhteet ovat erilaisia, mutta tasavertaisia. Kasvatuskumppanuudessa on tavoitteena yhdistää vanhempien oma

asiantuntemus lapsesta ja varhaiskasvattajan asiantuntemus sekä kokemukset lapsen hyvinvointia palvelevalla tavalla. Kumppanuussuhteen syntyminen on työntekijöiden vastuulla. Kasvatuskumppanuus on luotava jokaisen perheen kanssa. Vanhemmilla on ensisijainen vastuu kasvatuksesta ja kasvatusoikeudesta, mutta kasvatuskumppanuus mahdollistaa vanhempien laajempaan osallistumiseen ja osallisuuteen oman lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitelmien tekemisessä ja arvioinnissa.

Kasvatuskumppanuudessa ollaan rehellisiä ja läheisessä yhteistyössä. Sekä vanhemmat että henkilöstö sitoutuvat yhdessä lapsen auttamiseen yhteistoiminnallisesti. Kasvatuskumppanuus ei tarkoita sitä, että ollaan samankaltaisia vaan työntekijällä on ammatillinen näkemys sekä osaaminen ja vanhemmilla oman lapsen tuntemus. Ihanteellinen kasvatuskumppanuussuhde haastaa hyvän kasvatussuhteen syntymistä, kun suhteen syntymiseen vaikuttavat osapuolten ammatilliset, sosiaaliset ja kulttuuriset voimavarojen erot. (Kekkonen 2012, 42 – 46.)

Perheillä on varhaiskasvatusta kohtaan erilaisia odotuksia ja tarpeita. Lapsen siirtymistä ryhmätoimintaan koetaan myönteisenä mahdollisuutena saada tueksi uusia aikuisia lapsen elämään. Tietoisuus siitä, että ei ole yksin kasvatustyössä vaan voi saada ammattilaiselta tarvittaessa apua. Vanhempien odotukset haastavat henkilöstöä tiiviiseen yhteistyöhän perheiden kanssa. Kasvatuskumppanuus merkitsee vanhempien aktiivista osallisuutta ja osallisuuden periaate koskee myös lasta. Lapsi on omassa kasvuympäristössään aktiivinen toimija. Lapsen tarpeet otetaan huomioon lapsuuden instituutioissa. Lapsen yksilöllisyyden tunnistaminen ja sen kunnioittaminen ovat juurtuneet vanhempiin ja kotikasvatukseen. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulee huomioida pedagogisten teorioiden ja käytännön taitojen ohella kasvuympäristöt sekä vanhempien kasvatusajattelu. (Tiilikka 2010, 67 – 69.)

Kasvatuskumppanuus vaatii teoriaa ja sisäistä ymmärrystä kasvatuskumppanuuden menettelmistä ja tavoitteista. Kasvatuskumppanuuteen tarvitaan yksilöllistä oivallusta sekä koko työyhteisön työtavan kehittämistä ja kokeilua. Kasvatuskumppanuus vaatii osapuolten tutustumista toisiinsa, vastuun jakamista, luovien ratkaisun löytämistä ja onnistumisen kokemusten löytämistä. (Tiilikka, 2010, 70.)

Vanhemmat korostavat tärkeinä myös lyhyitä kohtaamisia lasta tuotaessa ja haettaessa. Päivän kokemuksien jakaminen ylläpitävät kasvatuskumppanuuden yhteyden jatkuvuutta. Päivittäinen lyhytkin vuorovaikutus lisää kasvatuskumppanuuden avoimuutta ja lisää keskinäisen luottamuksen syntyä. Vanhempien luottamus perustuu myös henkilöstön ammattitaitoon, yhteistyöilmapiiriin, lapsen yksilölliseen huomioimiseen ja toiminnan pedagogiseen laatuun. (Tiilikka 2010, 71.)

Toisille vanhemmista riittää kasvatuskeskustelut, joissa vanhempi voi ja saa vaikuttaa lapsen asioihin. Toiset vanhemmat haluaisivat osallistua enemmän toiminnan suunnitteluun kasvatuskeskustelujen lisäksi. Toiset vanhemmat osallistuvat mielellään käytännön toimintaan. Kasvatuskeskustelut ovat kasvatuskumppanuuden tärkein muoto. Kasvatuskeskusteluita tulisi olla säännöllisesti ja useita kertoja. Keskustelulle tulee olla riittävästi aikaa. Vanhemmat arvostavat keskustelua, koska niissä voi vaikuttaa oman lapsensa asioihin. (Tiilikka 2010, 74.)

Varhaiskasvatussuunnitelma opastaa ammattilaista toteuttamaan kasvatuskumppanuutta järjestämällä ja käymään kasvatuskeskusteluita sekä perhekohtaisesti että yhdessä muiden lapsiryhmien vanhempien ja koko henkilöstön kanssa. Paras mahdollinen tilanne kuulla vanhempien tunteiden, toiveiden, ja pelkojenkin ilmaisua, on kasvatuskeskustelu, johon molemmat osapuolet ovat valmistautuneet ja varanneet riittävästi aikaa. Kasvatuskeskusteluun kannattaa panostaa ja valmistautua. Tärkeää on, että keskustelutilanne rakentuu molemminpuoliseen havainnointiin, luottamukseen ja rohkeuteen olla läsnä. (Kangasmaa 2008, 12 – 13.)

Varhaiskasvatuksen ammattilaisen tulee olla tavoitteinen ja arvioiva. Arviointi tulee tehdä vanhemman roolin ja kokemusten näkökulmasta. Tämän arvioinnin perusteella ammattilainen voi tarkastella omaa toimintaansa niin, että ei käytä liikaa omaa ammatillista valtaansa. Perheen sisäiset asiat kuuluvat perheen oman asiantuntijuuden piiriin. Jos ammattilainen arvioi kriittisesti perheen arvovalintoja saattaa kasvatuskumppanuus kariutua, kun perheen luottamus häviää. (Tiilikka 2010, 75 – 76.)

Työntekijät saattavat olla eri sukupolvea kuin lapsen vanhemmat, jolloin edustetaan erilaisia kasvatuskulttuureja. Kasvatuskumppanuus perustuu siihen, että vanhemmilla ja varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on tärkeää ja olennaista tietoa lapsesta ja lapsen kehityksestä. Kasvatuskumppanuus vaatii sitoutuneisuutta ja jatkuvuutta. Toisen osapuolen kunnioittaminen on tärkeää, jotta ymmärretään erilaisia elämäntapoja. Luottamusta herättävässä vuorovaikutuksessa vanhemmat kiinnittävät varhaiskasvattajien tunnetaitoihin, aitoon kiinnostukseen lapsista ja työtapaan. Vanhemmat eivät kiinnitä huomiota toiminnallisiin suorituksiin ja virikkeisiin. (Piironen - Malmi & Strömberg 2008, 62 – 63.)

Kasvatuskumppanuus tulee nähdä keinona tehdä laadukasta varhaiskasvatustyötä. Kasvatuskumppanuus on enemmän kuin yhteistyö. Luontevinta on rakentaa kasvatuskumppanuutta vaihtamalla kuulumisia päivän tapahtumista ja vanhemmille kerrotaan työntekijöiden työtavoista. Luottamuksellinen kasvatuskumppanuus auttaa erimielisyyksien kohtaamisessa ilman vastakkain asettelua. (Järvinen ym. 2009, 118 – 119.)

Kasvatuskumppanuudessa korostetaan vanhemmuutta lapsen ensisijaisena ihmissuhteena ja sitä pyritään tukemaan lisäämällä vanhemman ymmärrystä lapsen tarpeista ja kehitysvaiheista. Pyrkimys on luoda kasvatuskumppanuus niin, että vanhemmat ja kasvattajat jakavat lapsen kasvatustehtävän yhteisesti. Rakennettaessa suhdetta vanhempiin on annettava aikaa ja tilaa vanhemman kuulemiselle. Vanhemmat ovat erilaisia ja hyvä yhteistyösuhde vaatii kasvattajalta kykyä kuunnella. (Kanninen & Sigfrids 2012, 133 – 135.)

Kasvatuskumppanuudessa on tavoitteena asteittain syventää kasvattajien ja vanhempien kohtaamisia. Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista. Lapsen leikin, toiminnan, kokemusten, tarpeiden, toiveiden havainnointi ja havaitseminen ovat keskeisiä asioita lasten ja perheen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Vanhemmilla ja kasvattajilla on olennaista, mutta erilaista tietoa lapsesta. Kumppanuudessa ei ammattilaisten asiantuntijuutta unohdeta vaan huomio kiinnitetään siihen, millä tavoin varhaiskasvattaja tuo oman osaamisensa, taitonsa, tietonsa ja ymmärryksensä vanhemman ja lapsen käyttöön. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17, 19.)

Vanhemmalla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Vanhempi voi olla mukana tapahtumien ja juhlien järjestelyissä sekä kasvatustilaisuuksissa ja vanhempainilloissa. Vanhempain toimintaan osallistuminen vahvistuu, kun vanhemman tekemiselle, jakamiselle ja puhumiselle annetaan tilaa. Kasvatuskumppanuuden periaatteet ovat: **Kuuleminen**, joka on taito luoda suhde toiseen ihmiseen. **Kunnioitus**, joka ilmenee toisen ihmisen arvostamisena ja hyväksymisenä. **Luottamus**, jonka syntyyn tarvitaan kohtaamisia ja vuoropuhelua. **Dialogisuus**, joka on keskustelua, jossa ei valita puolta. Se on taitoa puhua, ajatella ja toimia yhdessä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26 – 27, 32, 34, 36, 38.)

Vuorovaikutus on ihmisten ja yhteisöjen yhteistyön väline. Jokaisen on opittava keskustelemaan ja kuuntelemaan. Tunteiden jakaminen on tärkeä osa varhaiskasvattajien ammattilaisten ammattitaitoa. Vuorovaikutus ei ole koskaan yksisuuntaista. Viestintä tapahtuu kaikkien aistien avulla. Toimiva vuorovaikutus edellyttää hyviä kommunikointitaitoja ja toisen ymmärtämistä. Vanhemmat on pystyttävä kohtaamaan tasavertaisina ja siksi on myös hyvä välillä pysähtyä miettimään omaa käytöstään. Vanhempain kanssa viestinnässä on tärkeää tietää toisen osapuolen ajatukset, toivomukset ja odotukset, siksi keskinäisen viestinnän tulee olla kiireetöntä, avointa ja rehellistä. Työntekijän on oltava palveluhenkinen. Työntekijällä on oltava halua kuunnella, auttaa, ohjata ja neuvoa sekä tarjota yhteistyöapua tasa-arvoisena kasvatuskumppanina. (Järvinen ym. 2009, 159 – 160, 164.)

Kirkkohallituksen julkaisemassa esitteessä, Seurakunnan päiväkerho on leikin lumoa ja hiljaisuutta, kuvataan päiväkerhotyö toiminnaksi, jota tehdään yhdessä vanhempain kanssa. Vanhemmat kohdataan kerhotilan eteisessä, ja siinä rakennetaan vanhempain ja lastenohjaajien välinen luottamus. Vanhempain kiinnostavat kerhopäivän kuulumiset. Lastenohjaajan välineinä vanhempain kanssa yhteisen kasvatuskäsityksen vahvistamiseen ovat esimerkiksi, keskustelut eteisessä, reissuvihkon ja kasvunkansion käyttö sekä vanhempainvartit ja -illat. Vanhempain kanssa tehdään yhteistyötä, jotta löydetään yhteinen käsitys lapsen hyvästä. Tässä yhteistyössä ovat lähtökohtana lapsen tarpeet ja kasvun vaaliminen. Päiväkerhoelämää pyritään katsomaan lapsen näkökulmasta. Ensijainen kasvatustavoite on van-

hemmalla ja lastenohjaaja saa mahdollisuuden tutustua lapseen päiväkerhoarjessa. (Kirkkohallitus i.a.)

Päiväkerho on tavoitteellista kirkon varhaiskasvatusta ja kirkon toimintaa 3–6– vuotiaiden lasten parissa. Päiväkerhossa vaalitaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua. Päiväkerhossa toimitaan lasten, vanhempien ja työntekijöiden välisessä kumppanuudessa. Lastenohjaaja rakentaa toiminnan päiväkerhossa lapselle monipuoliseksi ja lapsen kokonaiskehitystä tukevaksi. Päiväkerhossa liikkuminen, käsillä tekeminen, taide ja ilmaisu eri muodoissaan ovat osa arkea. Lapsen ideoita kuullaan, vaikka lastenohjaajalla onkin keskeinen suunnitteluvastuu. Päiväkerhossa hiljentyminen, käsien ristiminen rukoukseen ja yhteinen laulu ovat turvallisuutta sekä jatkuvuutta luovia rituaaleja. Lapsen hengellisyyden vaaliminen on päiväkerhossa tärkeää. (Kirkkohallitus i.a.)

Päiväkerhon kehittämisen päätavoitteet (VAKE):

- 1) Sitoutuminen Vasu-asiakirjan mukaiseen kokonaisvaltaiseen varhaiskasvatusajatteluun. 2) Lapsen hengellisen kasvun tukemisen kehittäminen. 3) Päiväkerhon toteutus ja muoto lapsen ja perheen uudensuunnitelluilla tavoitteilla vastaavalla tavalla. 4) Päiväkerhon julkisuuskuvan ja tunnettavuuden kehittäminen. 5) Eri käyttäjäryhmille suunnatun tiedottavan materiaalin luominen päiväkerhosta. 6) Työntekijöiden perus- ja täydennyskoulutuksen monipuolistamien mm kirkon varhaiskasvatuksen laadun, pedagogiikan ja teologian osalta. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja 2008, 41.)

Mikkelissä päiväkerhot kestävät 2 – 2,5 tuntia. Päiväkerhot kokoontuvat kerran tai kaksi kertaa viikossa, aamu- tai iltapäivällä. Kerhovuosi alkaa elokuussa ja jatkuu toukokuun loppuun saakka. Ryhmän muodostamiseen tarvitaan vähintään seitsemän lasta. Koulujen lomien aikana ei ole päiväkerhoja. Päiväkerhot on suunnattu kolme vuotta täyttäneille ja ne ovat maksuttomia. Mikkelin seurakuntien päiväkerhotyön omissa tavoitteissa lapsen kasvua ja kehitystä tuetaan monipuolisesti. Toisten huomioiminen ja erilaisuuden hyväksyminen kuuluvat tärkeimpiin kasvatuksellisiin tavoitteisiin. Yhdessä koulutettujen lastenohjaajien kanssa lapsi oppii elämyksellisesti kristinuskon perusasioita ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti. Päiväkerhoissa myös ulkoillaan ja tehdään retkiä lähimaastoon. Päiväkerhossa tutkitaan luontoa eri vuodenaikoina sekä opetellaan tuntemaan kasveja ja eläimiä. Kerhopäivän

ohjelma on kohdennettu koko ryhmälle, mutta lapset saavat aina myös yksilöllistä ohjausta ja opastusta. (Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta i.a.)

Tuomiokirkkoseurakunnassa päiväkerhotyö alkoi vuonna 1968, maaseurakunnassa vuonna 1969, Anttolassa vuonna 1971 ja Haukivuorella vuonna 1984. (Sirpa Kiesilä, henkilökohtainen tiedonanto 14.6.2012.) Vuoden 2012 alussa lapsityö siirtyi pois itsenäisistä seurakunnista yhtymän alaiseksi työmuodoksi. Lapsityötä johtaa yksi lapsityönohjaaja. Vuonna 2012 lastenohjaajia oli 21, joista 2 oli vastaavia lastenohjaajia ja 5 osa-aikaisia lastenohjaajia. Päiväkerholaisia oli kirjoilla syksyllä 2012 yhteensä 243 lasta ja lapset olivat syntyneet vuosina 2007 – 2009. Päiväkerhoryhmiä oli 22. (Mikkelin seurakuntayhtymän lapsityön toimintakertomus 2012.)

3.5 Lapsi ryhmässä, lapsilähtöisyys ja lapsikeskeisyys

Lapset luovat omaa kulttuuriaan ja perinnettä erilaisissa lapsiyhteisöissä. Näissä yhteisöissä syntyvät lasten omat leikki- ja toimintakulttuurit. Näissä lapsiyhteisöissä lapset saavat vaikutteita olemalla toistensa kanssa vuorovaikutuksessa. Pienten lasten lapsiympäristön tulee olla turvallinen. Lapset oppivat toiminaan yhdessä tehtyjen sopimusten mukaisesti ja luomaan omia leikkisääntöjä sekä leikkimistapoja. Aikuisten vastuulla on olosuhteiden järjestäminen suosiolliseksi lasten toiminnoille. Lapsella sosiaalinen oppiminen tapahtuu parhaiten ryhmässä, jossa on eri-ikäisiä lapsia. Haasteet antavat lapselle voimavaroja, kuten esimerkiksi leikkivälineistä ja leikeistä sopiminen. Lapset solmivat ystävyys-suhteita ja näitä suhteita tulisi kunnioittaa ryhmiä muodostettaessa. (Korhonen 2010, 9; Kanninen & Sigfrids 2012, 29.)

Alle kouluikäinen lapsi elää sosiaalisten kokeilujen aikaa. Ryhmässä lapsi rohkaistuu harjoittamaan taitojaan monipuolisen leikin avulla. Leikin avulla lapsi harjoittelee sosiaalisia taitoja. Lapsi harjoittelee ottamaan toiset huomioon, odottamaan vuoroaan, kuuntelemaan muita, puhumaan muiden kuullen, jakamaan leikkivälineitä, tekemään valintoja ja olemaan eri rooleissa. Lapsi oppii tulemaan toimeen itsensä ja muiden kanssa. Toisten lasten seura ja yhteinen toiminta löytävät joustavan tasapainon. Minäkeskeisyyden tilalle alkaa kehittyä

toimiva vuorovaikutusmalli. Ryhmässä toimiminen on antoisaa ja luo mahdollisuuksia kouluvalmiuksien kehittymiseen. (Jarasto & Sinervo 1997, 164.)

Lapsen osallistuessa ryhmätoimintaan aikuisten tulee taata, että lapsella on ryhmässä hyvä ja turvallista olla. Lapselle luodaan tilaisuuksia ihmetellä. Lapsi saa tuoda esiin omia aloitteita. Lapsen ajatuksia arvostetaan ja ne otetaan vakavasti. Aikuisten on mahdollistettava lapselle tilaisuus leikkiä ja liikkua sekä tutkia yhdessä toisten lasten kanssa. Lapsi saa leikkitovereita ja kuulua mahdollisimman pysyvään lapsiryhmään. Lapselle annetaan mahdollisuus suunnitella ja toteuttaa toimintaa yhdessä muiden kanssa. Lapsella on mahdollisuus oppia ja tutkia häntä itseään kiinnostavia asioita. Lapsen tärkein yhteisö saa vaikuttaa lapsen arkeen ryhmätoiminnassa. Aikuinen saa tilaisuuksia lapsen kuunteluun ja arvostaa lapsen aloitteita. Aikuinen saa tietoja niistä lapsista, joiden kanssa hän työskentelee. Lapsia kuunnellessa ja tarkkaillessa aikuinen saa välineitä oman työn kehittämiseen. (Karlsson 1999, 54 – 55.)

Lapselle koti tarjoaa ainutkertaisia suhteita ja ympäristön. Varhaiskasvatus tarjoaa mahdollisuuksia ja suhteita, jossa tiettyyn pienryhmään kuuluvat lapset ja heidän perheensä voivat toimia yhdessä luottamuksen ilmapiirissä. Lapsilähtöisyydessä otetaan huomioon lapsen tarpeet. Lapsilähtöisyys voidaan tulkita lapsen oikeuksien edustajana ja edistäjänä. Varhaiskasvatuksen velvollisuutena on vahvistaa lapsen ja perheen välistä suhdetta sekä kutsua perheitä mukaan varhaiskasvatuksen toimintaan. (Kekkonen 2012, 41- 42.)

Jokaisella ihmisellä on tarve tulla hyväksytyksi. Lapsen oppiminen ja toiminta eivät edisty, jos lapsen voimavarat kuluvat siihen, että hän joutuu jatkuvasti kerjäämään huomiota ja hyväksytyksi tulemista. Aikuinen joutuu miettimään lapsen kanssa toimiessaan omia ihmiskäsityksiään. Voi olla helpompaa toimia sellaisten lasten kanssa, joilla on samaa muistuttava kasvutausta kuin aikuisella itsellään. Lapsen ohjaamisen pitäisi perustua siihen, että hänet hyväksytään ehdoitta, mutta hänen toiminnastaan annetaan tarvittaessa palautetta.

Lapset näkevät lävitsemme, siksi on tärkeää, että aikuinen hyväksyy oman itsensä, sillä se heijastuu lapsen omaan hyväksyntään. Jokainen haluaa tulla nähdyksi ja kuulluksi. Me ih-

miset myös haluamme saada osaksemme ymmärrystä. Ymmärrys toista kohtaan lähtee kyvystä asettua toisen asemaan, kykyyn olla empaattinen. Liittyminen toiseen ihmiseen alkaa rakentua varhaisessa kiintymyssuhteessa. Vanhempiinsa turvallisesti kiintynyt lapsi oppii luottamaan toiseen ihmiseen, ja silloin lapsi on valmis liittymään toisten seuraan. (From & Koppinen 2012, 20 – 21.)

Lapsi tulee kuulluksi silloin, kun hänellä on lähellä aikuinen, joka on valmis aktiiviseen kuunteluun. Aktiivinen ja avoin kuuntelu merkitsee eläytymistä, jolloin työskennellään koko persoonallisuudella. Lasta kuuntelevan aikuisen on havainnoitava lasta kaikin aistein. Aikuisen on huomioitava lapsen sanattomat viestit, kuten kehon, kasvojen ja käsien liikkeet. Kuulluksi tulemisen kokemus syntyy siitä, että aikuinen viestii lapselle lyhyillä sanallisilla ilmaisuilla tai nyökkäyksillä lapsen kertoessa omaa kertomustaan. Lapselle on tärkeää vastata samalla tasolla. Kuulluksi tullut lapsi on valmis jatkamaan vuorovaikusta ja on valmis keksimään uusia ideoita. Aikuisen aito läsnäolo ja lapsen ymmärtäminen auttavat lasta vuorovaikutteiseen toimintaan. Nähdyksi tullut lapsi lähestyy luottavaisesti toista ihmistä ja on valmis esittelemään omia aikaan saannoksiaan. (From & Koppinen 2012, 24 – 25.)

Lapsen vuorovaikutustaidot kehittyvät jo syntymästä lähtien. Jo vauvana lapsi pyrkii sosiaaliseen vuorovaikutussuhteeseen. Vuorovaikutustaitojen oppiminen edellyttää lapsen omaa toimintaa ja sen kautta tapahtuvaa oivaltamista. Lapsen toimintaympäristön tulee olla turvallinen, jotta lapsi voi rauhassa harjoittaa taitojaan sekä havainnoida ympäristöään. Turvallisuudentunne syntyy lapsen saadessa kokemuksia huolenpidosta ja siitä, että lapsen viesteihin on vastattu. Tämä edellyttää aikuisen saatavuutta ja läsnäoloa. (From & Koppinen 2012, 28.)

Lapsilähtöisyys merkitsee lapselle mahdollisuutta kehittää tunteita, ilmaisua, ajattelua ja toimintaa. Lapsilähtöisyydessä tulee olla mukana sopivaa huumoria. Lapsella tulee olla elämyksiä, leikkiä, toimintaa ja haasteellisia tehtäviä oppimisympäristössään. Lapsilähtöisyys on lapsen ja aikuisen tasavertaisuutta, jossa ollaan vuorovaikutuksessa ja molemmilla on mahdollisuus tehdä aloitteita. Lapsilähtöisyydessä lasta pidetään tärkeänä ihmisenä.

Lapsen tarpeet ja mielipiteet otetaan huomioon. Lasta ei koskaan hylätä tunnetasolla. (Järvinen ym. 2009, 34 – 36.)

Lapsilähtöisyys vaatii aikuiselta sensitiivisyyttä, aktiivista havainnointia ja lapsen kehityksen tuntemusta. Aikuisen on tunnettava lapsen tapa toimia ja oppia sekä luotava tätä varten edesauttava oppimisympäristö. Lapsilähtöisyys ja osallistuminen tarkoittavat, että lapsi tulee vähitellen omien kykyjensä mukaan osalliseksi aikuisten rakentamaan maailmaan ja osallistuu sen asettamiin vaatimuksiin. Aikuinen on aina vastuussa toiminnan laadukkuudesta ja siitä, että toiminta vastaa lapsen ikä- ja kehitystasoa. Toiminnassa ovat mukana yhtä aikaa lapsilähtöisyys ja aikuisjohtoisuus. (Kujala 2009, 2.)

Lapsikeskeisyys kasvatuksessa on yksilöllisyyden kunnioittamisen ja yksilöidenvälisen tasa-arvonihanne. Jokainen lapsi hyväksytään sellaisena kuin on. Lasta ei pyritä sovittamaan ennalta sovittuun muottiin. Lapsen ainutkertaiset tarpeet ja kiinnostuksenkohteet ovat kasvattajalle aina yhtä tärkeitä ja samanarvoisia. (Hytönen 1997, 14.)

3.6 Osallisuus ja välittämisen pedagogiikka

Osallisuus on kuulluksi tulemistä ja omassa yhteisössä vaikuttamista. Osallisuuden mahdollistamiseen tarvitaan myös tasa-arvoa, vastuunottamista, muiden erilaisuuden hyväksymistä ja avun saamista. Osallisuuden tulee voida olla myös vapaaehtoista. Mikäli lapsi ei halua tuoda esille omaa näkemystään, siihen lapsella on täysi oikeus. Aikuisten tulee olla herkkiä lasten erilaisille ilmaisutavoille tuoda esiin omaa osallisuuttaan. Osallisuus on yhteisöllistä toimintaa, mutta se ei ole yksittäisten lasten toiveiden täyttämistä vaan kaikkien ryhmään kuuluvien näkökulmien kuuntelemista sekä yhteensovittamista, jossa neuvotellaan kaikkia tyydyttävään ratkaisuun pääsyä. (Turja 2010, 38.)

Lapsen osallisuus on laaja käsite, joka näkyy seurakuntien toiminnassa monin eri tavoin. Sadutus, lasten ideoimat ja toteuttamat projektit, lasten ottaminen mukaan arkisiin askareisiin, lapsen kuunteleminen ja lasten kokoukset ovat esimerkkejä arkisesta toiminnasta, joiden kautta lasten osallisuutta voi lisätä ryhmätoiminnassa. Osallistuminen voidaan nähdä

pieninä hetkinä ja huomioimisina arjen keskellä, mutta lasten osallisuus pääsee luontevasti oikeuksiin myös pitkäkestoisessa projektimaisessa toiminnassa. (Kujala 2009, 2.)

Lapsesta välittämisen pedagogiikka perustuu siihen, että lapsen perustarpeista, terveydestä ja toimintakyvystä huolehditaan. Lapsi tuntee olevansa hyväksyty, arvostettu, tulee kuul- luksi ja nähdyksi sekä saa itsetunnolleen vahvistusta. Varhaiskasvatus on kasvatusta, ope- tusta ja hoitoa. Lapsen tulee ryhmätoiminnassaan voida tuntea, että häntä kuunnellaan ja hän pystyy vaikuttamaan ympäristöönsä. (Piironen- Malmi & Strömberg 2008, 26.)

Aikuisten on osattava välittämisen kulttuurissa vastata lapsen tarpeisiin, jotta turvataan lap- sen suotuisa kehitys. Välittäminen on tunteiden ja kehon kieltä. Lapsen eristämistä ryhmäs- tä tulisi käyttää vain silloin, kun lapsi käyttäytyy aggressiivisesti ja häntä on siitä asiasta toistuvasti kielletty. Lapsen tulee ymmärtää aina, miksi hänet on eristetty. Välittävä aikui- nen käyttää hyväksi tämän keskusteluhetken, jossa voi samalla harjoitella anteeksi pyytä- mistä ja – saamista. (Piironen- Malmi & Strömberg 2008, 30, 37.)

Lapsen ja aikuisen välisessä vuorovaikutuksessa otetaan huomioon molempien tarpeet. Las- ta kuunnellaan ja hänen toivomuksensa otetaan huomioon, vaikka kaikkea ei voi toteuttaa. Lapselle annetaan hänen kehitystasoonsa sopivia oikeuksia ja velvollisuuksia. Lapsen oma- toimisuutta ja itsenäisyyttä tuetaan. Lapsen tulee saada kokeilla sekä myös tehdä virheitä. Aikuisen tulee mahdollistaa lapselle onnistumisen kokemuksia ja antaa lapselle positiivista palautetta. Lapsessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten lapsi toimii puhujana, kuunteli- jana ja kertojana. Erilaisia vuorovaikutustilanteita voidaan harjoitella lapsen kanssa ja lapsi löytää aikuisen avulla oikeita ilmaisuja. Kun aikuinen kuulee lasta, lapsi oppii aikuiselta mallin kuuntelemisesta. (Piironen- Malmi & Strömberg 2008, 59, 67.)

Ilon ja huumorin pitäisi näkyä varhaiskasvatusympäristössä. Ilo ja huumori ovat osa psyyk- kistä hyvinvointia ja sosiaalista toimintakykyä. Toiminnan ilo auttaa lasta uusiin suorituk- siin, tutkimiseen ja ihmettelyyn. Lapset tarvitsevat huumorintajuisia aikuisia, jotka jakavat lapsen ilon ja ihmetyksen. Huumori voi poistaa epäonnistumisen pelkoa ja antaa voimia. (Piironen- Malmi & Strömberg 2008, 80.)

Välittämisen ja turvallisuuden sekä luottamuksen osoittamisen tapoja Kanninen & Sigfrids (2012) määrittelevät muun muassa näin:

- Anna aikaa lapsen yksilölliseen kohtaamiseen
- Kohtaa jokainen lapsi nimellä mainiten ja hymyillen
- Kuuntele lasta ja opeta häntä kuuntelemaan muita
- Seuraa lapsen leikkiä kiinnostuneena ja leiki lapsen kanssa liialti ohjaamatta
- Auta lasta ymmärtämään ohjeita sekä ryhmän odotuksia ja sääntöjä
- Opettele tuntemaan lapsen mielenkiinnon kohteet ja vahvuudet
- Kerro vanhemmille myönteisiä asioita lapsen päivästä.
- Osoita lapselle, että luotat hänen onnistumiseensa
- Jos lapsella on ollut huono päivä, sano ” Olen pahoillani, että meillä oli huono päivä tänään. Tiedän, että huomenna menee paremmin.”
- Jos lapsi on ollut poissa, kerro hänelle ikävöineesi häntä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 164 – 165.)

3.7 Leikki, leikkivä kirkko ja ohjattu toiminta

Leikki on lapselle perinnettä ja kulttuuria siinä ympäristössä, jossa hän elää. Leikki on välttämätöntä lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle. Se voi parantaa lapsen luottamusta omiin kykyihinsä. Leikin kautta lapsi voi ilmaista sellaisia asioita, joita hän ei osaa kertoa. Leikki opettaa lapselle arvoja, moraalia, sosiaalista kanssakäymistä ja tunteiden hallintaa. Leikin kautta lapsi oppi uutta. Lapsuuden leikki avaa mahdollisuuden huumorin tuottamiseen ja huumorisia nauttimiseen eri elämänvaiheissa. Varhaiskasvatuksen tärkein tehtävä on luoda tilaa leikille. Päivän ohjelmien suunnittelussa on oltava mahdollisuus lapsen leikille. Lapsi tarvitsee leikkirauhaa ja aikaa leikille. (Järvinen ym. 2009, 66 – 67.)

Lapsilla on ikiomia leikkejä, joihin harvemmin tarvitaan aikuista mukaan, joskus lapset saattavat lopettaa leikkimisen, kun aikuinen tulee lähelle. Lapsen leikki tarvitsee oman paikan sekä rauhan ja sitä on aikuisten kunnioitettava. Toisaalta on myös leikkejä, joihin aikuinen otetaan mielellään mukaan. Aikuisen mukana olo leikissä osoittaa lapselle sen, että aikuinen on kiinnostunut lapsesta ja hänen tekemisestään. Pelien ja yhteisten leikkien avulla saadaan yhteisöön mukaan erilleen jääneet lapset. (Karlsson 2003, 22.)

Lapsi luonnollisesti hakeutuu pieneen ryhmään. Lapsen leikillä on yhteisöllinen piirre. Leikki on lapselle luonnollinen toimintamuoto, jonka kautta lapsi tutustuu maailmaan. Leikin kautta rakentuu maailmankuva ja lapsen oma persoonallisuus. Lapsen yleisin konteksti sekä aroilla että rohkeilla lapsilla on olla toisen lapsen lähellä. Lapset vetävät toisiaan puoleensa. Kun aikuiset luopuvat lapsiryhmän johtamisesta niin lasten keskinäiset yhteenliittymät tulevat paremmin esiin ja lujittuvat. (Karlsson, 1999, 53 – 54.)

Aikuisen tulisi miettiä lelujen ja materiaalien valinnassa, miten lapset voivat harjoitella yhdessä toimimista, vuoron odottamista ja toisen auttamista. Lelujen ja materiaalien esille panossa on syytä miettiä haastavuutta, jotta kaiken tasoiset lapset saavat onnistumisen kokemuksia. Tärkeää on myös se, että esillä oleva materiaali antaa mahdollisuuden eri tunteiden ilmaisemiseen, esimerkiksi rooliasut antavat lapselle mahdollisuuden leikkiä mielikuvitusleikkejä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 186.)

Aikuisen tulisi varjella leikin vapaaehtoisuutta ja välittömyyttä. Aikuisten tulisi lisätä leikin tyydyttävyyttä ja pitkäkestoisuutta niin, että leikin hallinta säilyy lapsilla. Lasten ystävyys-suhteiden vahvistaminen kuuluu aikuisen rooliin leikin tukijana. Aikuisen on myös taattava leikin psyykkinen ja fyysinen turvallisuus. Turvallinen leikkiympäristö on lapselle tärkein asia. Aikuisen on oltava lapsia psyykkisesti ja fyysisesti lähellä, jotta lapsi voi rauhassa leikkiä ja tutkia. Lapset saattavat kesken leikin käydä aikuisen luona hakemassa turvaa, jolloin lämmin katse tai halaus auttaa lasta jatkamaan leikkiä. Jos aikuinen hätistää lapsen leikkiin ilman huomion antamista, se voi johtaa lapsen rauhattomaan vaelteluun. (Kalliala 2008, 50.)

Aikuinen voi toimia leikin hyväksi olematta hallitseva. Lapsia ei pidä jättää leikissä omilleen eikä aikuinen saa hallita leikkiä liikaa, sillä silloin ei jää tilaa lapsen omille ideoille ja valinnoille. Tällöin myös lasten sosiaaliset taidot eivät pääse kehittymään eikä tunteiden ilmaisulle jää tilaa. Aikuisen tulee ymmärtää lapsen leikki-idea ja annettava sille tilaa niin, että aikuinen ei liikaa tyrkytä omia ajatuksiaan. Lasten leikkirauhan turvaaminen on aikuisen tehtävä. Kotileikissä lapsi tarvitsee riittävän tilan, aikaa ja sopivaa leikkivälineistöä.

Lapsi tarvitsee myös aikuisen ja toisten lasten apua mielikuviansa vahvistamiseen ja ylläpitämiseen. (Kalliala 2008, 56, 202.)

Varhaiskasvatus ei saa liikaa nojautua ohjatun ja etukäteen suunnitellun toiminnan varaan. Aikuisien on tunnistettava pedagogiset hetket. Aikuinen ei voi suunnitella etukäteen, jos taivaalle ilmestyy kesken ulkoleikin hylkeen muotoinen pilvi. Aikuisen on ymmärrettävä hetken tärkeys lapselle. Lapsen havainnot ovat tärkeitä vuorovaikutukselle. Omaksuessaan sensitiivisen ja aktiivisen roolin suhteessa lapsen leikkiin, aikuinen lähestyy lasta sekä konkreettisesti että mielikuvituksen tasolla. (Kalliala 2008, 261.)

Lapsi oppii leikkiessään. Lasten leikin tukeminen vaatii huolellista havainnointia ja kykyä eritellä leikkitilanteita. Kasvattajat antavat vapauden leikille, mutta onnistunut leikki tarvitsee välillä suoraa ja epäsuoraa ohjausta. Epäsuoran ohjauksen tavoitteena on rikastuttaa leikkiä esimerkiksi mielikuvien ja välinein. Kasvattajat osoittavat arvostusta leikkiä kohtaan kuuntelemalla lapsia, mikä merkitsee leikin havainnointia ja kielellistä kommunikointia lasten kanssa. Kasvattajat ymmärtävät leikin merkityksen kuvittelukyvyyn, toisen asemaan asettumisen, sosiaalisten taitojen, kielen oppimisen ja liikunnallisten taitojen kannalta. Leikkiympäristön luominen, ylläpitäminen ja uudistaminen ovat olennainen osa varhaiskasvatusta. (Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet 2003, 19.)

Leikki on vuorovaikutuksen väline ryhmässä, jossa lapset toistuvasti toimivat. Lapset määrittelevät leikin avulla oman sosiaalisen asemansa sekä ryhmäläisten välisiä sosiaalisia suhteita. Leikkiin mukaan pääseminen on joskus lapselle tärkeämpää kuin itse leikkiminen. Osallistumalla lapsi pääsee vaikuttamaan omaan leikkiyhteisöönsä ja vahvistamaan sitten omaa sosiaalista asemaansa. Lasten leikin rakentuminen on taitavaa neuvottelua ja tarjousten tekemistä. Leikki on täynnä kekseliäisyyttä ja luovuutta. Leikkiminen vaatii keskittymistä ja lapset tarvitsevat leikkirauhan. Leikki on herkkä häiriintymään, jos tulee paikalle eikä tiedä mistä leikissä on kysymys.

Hyvät leikki-taidot nostavat lapsen sosiaalista statusta ja arvostusta. Lapset tietävät, että toisten juttuihin mukaan pääsemiseen kannattaa nähdä vaivaa. Lapset voivat tarkkailla kau-

ankin toisten lasten touhuja, osatakseen tehdä oikean tarjouksen oikeaan aikaan. Aikuisesta saattaa näyttää siltä, että lapsi on jäänyt yksin, mutta lapsi onkin tarkkailijan roolissa. Aikuisten on kunnioitettava lasten leikkiin liittymisen rauhaa ja sen kehittymistä. Lapsen on saatava leikkiä leikkinsä itse, mutta aikuisen tuella. Aikuisen tehtävä on tarvittaessa ohjata leikkiä luomalla hyvät puitteet, kannustaa ja tukea. Aikuisen tehtävä on rakentaa siltoja ja kehyksiä sekä turvata lapsen henkistä hyvinvointia. Aikuinen voi saattaa lapset vaikeisiin tilanteisiin pakottamalla muut ottamaan yhden mukaan leikkiin. Yksinleikkikin voi olla lapselle tärkeää. Lapselle pitää antaa rauha olla ja lapsi saa seurata mitä ympärillä tapahtuu. (Romppainen 2011, 7 – 8.)

Lapsen leikki ja sen pääsisältö on lapsen emotionaalinen tarvetila. Leikkien avulla lapsi oppii kohtaamaan pelottavan ja löytämään siihen auttajat. Lapsen jatkuva uteliaisuus lähiympäristöön kohtaan herättää lapsen etenemään sitä kohden. Lähiympäristö tutkitaan kaikin aistein. Kohteeseen luodaan omakohtainen suhde. Kohtaamista toistetaan leikissä kunnes uuden oppiminen sisäistyy. Leikkiessään lapsi siirtyy helposti hengellisiin asioihin. Erilaiset Raamatun kertomukset sisäistetään kertomuksissa esiintyvien eläinten, enkelien tai ihmisten kautta. Raamatun kertomukset rikastuttavat lapsen identiteettiä. Hengellinen todellisuus alkaa rakentua psyykkisen minän perustaksi ja turvaksi. Aidoimmillaan lapsi saa itseluottamusta, turvaa ja voimaa sisäisen hengellisyytensä avulla. (Kuurne 2005, 36.)

Leikkivässä kirkossa ollaan oppimassa lapselta. Se on yhdessä tekemisen, olemisen ja elämisen tila, jossa on tilaa erilaisuudelle. Kasvatustyötä tekemällä kirkko välittää uskon traditiota sukupolvelta toiselle ja auttaa ihmisiä elämään mielekkäästi. Mielekäs elämä löytyy kirkon mukaan Jumalan rakkaudesta ja lähimmäisen rakastamisesta Kristuksen antaman esimerkin ja opetuksen mukaisesti.

Ottaessaan lapsen syliinsä Jeesus sanoo, että Hän ja Jumala ovat läsnä sylissä olevassa lapsessa. Jeesuksen ja lapsen erityissuhteelle ei voi antaa selitystä. Tämä suhde on ilmaisu vapaasta rakkaudesta ja valinnasta, sillä jokainen lapsi on oikeutettu saamaan rakkautta, hyvää hoitoa ja turvaa. Tärkeää on suojella ihmiselämän pyhyyttä ja arvokkuutta. Jeesuksen antamassa seurakuntaelämän mallissa ei ole kyse vain aikuisten vastuullisesta tehtävästä

turvata pienten lasten kasvaminen, sillä myös aikuinen tarvitsee lasta. Lapset pitävät aikuiset elämän merkityksellisten asioiden äärellä. Kun aikuinen malttaa olla lapselle läsnä niin huomaa, että lapsi pyydä muuta kuin hoivaa, turvaa, rakkautta, läsnäoloa ja yhteyttä. (Virtanen 2005, 50, 64; Heinonen 2005, 69 – 70.)

Lapsen omaehtoisen leikin lisäksi ryhmätoiminnassa tulee olla mukana myös ohjattua toimintaa. Ohjatun toiminnan avulla tuetaan lapsen oppimaan oppimisen taitoja ja uuden oppimista. Ohjatun toiminnan avulla voidaan tukea lapsen päivittäistä kasvua, kehitystä ja oppimista. Kun suunnitellaan ohjattua toimintaa, tulee ottaa huomioon lapsen ikä- ja kehitystaso. Ohjatussa toiminnassa on tärkeää havainnoida lasta ja olla aidosti läsnä. Lapsen innostus ja uteliaisuus saadaan heräämään, kun ohjatussa toiminnassa luodaan turvallinen ja innostava ilmapiiri.

Aikuisen tulee olla itse kiinnostunut ohjaamastaan toiminnasta, jos aikuinen itse ei ole kiinnostunut niin lapset vaistoavat sen. Kaikessa toiminnassa tulee kunnioittaa lasta ja kunkin lapsen omaa rytmiä. Ohjatussa toiminnassa ei tärkeintä tuotos vaan itse tekeminen. Ohjatun toiminnan lopettaminen tulee tehdä pehmeästi ja lopettamisesta tulee ilmoittaa lapsille etukäteen. Toiminnan lopuksi aikuinen antaa lapsille palautetta ja kiittää heitä osallistumisesta. Lapsille pitää antaa myös mahdollisuus kertoa omista tuntemuksista. Lapset voivat kertoa, mikä toiminnassa meni hyvin ja mikä ei. (Järvinen ym. 2009, 172 – 174.)

4 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusympäristö

Tutkimusympäristönäni oli Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerhotyö. Mikkelin seurakuntayhtymä syntyi kuntaliitoksen myötä ja se on toiminut vuodesta 2001. Aluksi seurakuntayhtymään kuuluivat: Anttolan seurakunta, Mikkelin maaseurakunta ja tuomiokirkkoseurakunta. Haukivuori liitettiin seurakuntayhtymään vuonna 2007. Mikkelin seurakuntayhtymässä oli vuonna 2012 noin 41 000 seurakuntalaista. Seurakuntayhtymä lakkasi 31.12.2012, sen tilalle perustettiin uusi Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta. Uuteen tuomiokirkkoseurakuntaan kuuluvat tuomiokirkkoseurakunta, maaseurakunta, Anttola, Haukivuori, Ristiina ja Suomenniemi. (Kotimaa i.a.)

Tämä tutkimustyö on aloitettu keväällä 2012, jolloin ei uudesta seurakuntarakenteesta ollut vielä tietoa. Tästä syystä tutkimus kohdentui vuonna 2012 Mikkelin seurakuntayhtymään kuuluneiden neljän seurakunnan päiväkerholaisten huoltajille.

4.2 Kvantitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää tutkittavan kohteen tuntemista ja teoriapohjaa. Tutkimusprosessi alkaa tutkimusongelmasta. Tutkimuskysymysten avulla kerätään aineisto ongelman ratkaisuksi. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käytetään tiedonkeruumenetelmänä muun muassa tutkimuslomaketta eli kyselylomaketta. Lomakkeen laatiminen edellyttää tietoa tutkittavasta kohteesta. Tutkimuslomake koostuu erilaisista kysymyksistä, joilla kerätään yksityiskohtaista numeraalista tietoa ilmiöstä. (Kananen 2008, 74.)

Kyselylomaketutkimus on aineiston keruumenetelmänä yksi perinteisimmistä tavoista tutkia asioita. Kyselylomaketutkimus on määrällinen tapa tutkia. Kyselylomakkeen käytöllä on oma paikkansa ja tutkimuslomakkeen käyttö tutkimusmenetelmänä aineiston keruussa perusteltua. Kyselylomakkeen laadinnassa tulee käyttää huolellisuutta. Hyvät ja tarkat kysymykset takaavat tutkimuksen onnistumisen. Kyselylomake ei saa olla liian pitkä, sillä

liian pitkä kyselylomake uuvuttaa vastaajan eikä loppuosan vastaukset välttämättä ole enää ajatuksella vastattuja. Kyselylomaketta laatiessa tutkijan tulee huomata se, että kaikki ei ole mitattavissa eikä valmiita mittareita ole saatavissa vaan tutkija joutuu laatimaan mittarit itse. (Valli 2010, 103 – 105.)

Mielipiteiden ja asenteiden tutkimisessa käytetyimmistä malleista on Likertin asteikko, jossa käytetään parittomia vastausvaihtoehtoja. Parittomien vastauskohtien keskelle laetaan useimmiten kohta ” en osaa sanoa”, jolloin vastaaja voi tässä tapauksessa olla ottamatta kantaa kysyttävään asiaan. Vastausvaihtoehdot on laadittava mitattavan kohteen asiassällöstä, jolloin ei käytetä valmiita mittareita. Uusien mittareiden käyttö voi olla vaativaa ja aikaa vievää. Valmiiden mittareiden käytöstä on hyötyä silloin, kun tutkija haluaa verrata omaa tutkimusta aikaisempiin tutkimustuloksiin. (Valli 2010, 118; Vastamäki 2010, 134 – 135.)

Kyselylomaketutkimus on useimmiten poikittaistutkimus, jossa tutkimuksessa käytetty aineisto on kerätty yhdessä ajankohdassa useilta kyselylomakkeeseen vastanneilta (Vastamäki 2010, 128.) Tässä tutkimuksessa aineisto on kerätty päiväkerholaisten vanhemmilta. Poikittaistutkimus sopii hyvin tähän tutkimukseen, jossa tutkitaan päiväkerhon laatua eli miten kysyttävät asiat esiintyvät päiväkerhossa.

4.3 Tutkimustyön alkuvaiheen prosessi

Työnantajani Mikkelin seurakuntayhtymä ja erityisesti lapsityönohjaaja esitti minulle toiveen, että tekisin opinnäytetyön lapsityöstä. Yhdessä lapsityönohjaajan ja toisen vastaavan lastenohjaajan kanssa keskustelimme viikoittain siitä, mitä tutkimukseni tulisi pitää sisällään. Helmikuussa 2012 aloitimme yhdessä työnantajan kanssa tutkimuksen ideoinnin. Keräsimme muistiin muutamia tärkeimmäksi kokemiamme asioita, joita lapsityön tulisi nykypäivänä sisältää. Toukokuussa 2012 päädyimme siihen, että tutkimukseni keskittyy vain päiväkerhotyöhön. Tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvantitatiivinen tutkimus, sillä tietoa haluttiin kaikilta päiväkerholaisten vanhemmilta. Tiedonkeruumenetelmänä päätimme käyttää kyselylomaketta.

Alkusyksystä 2012 aloin tehdä kyselylomaketta käyttäen apuna aikaisempia vastaavien tutkimusten kyselylomakkeita muokaten niitä omaan tutkimukseeni sopiviksi. Lähetin kyselylomakkeen ja saatekirjeen lapsityönohjaajalle, ohjaavalle opettajalle sekä tutkimusluvan myöntäneelle yhteisen seurakuntaneuvoston puheenjohtajalle arvioitavaksi ennen kuin kyselylomake jaettiin päiväkerholaisten vanhemmille.

Lokakuun alussa 2012 valmis kyselylomake (liite 1) laitettiin jakoon seurakunnan päiväkerhojen kautta. Kyselylomake sisälsi saatekirjeen (liite 2) sekä kirjekuoren, jossa lomake oli mahdollista suljettuna ja nimettömänä palauttaa. Kyselylomakkeen palautuksen organisoin päiväkerhojen kautta niin, että vanhemmat palauttivat kyselylomakkeen suljetussa kirjekuoressa lastenohjaajille, jotka toimittivat ne minulle. Vastausaikaa vanhemmille jäi noin kuukausi viimeisen palautuspäivän ollessa 2.11.2012. Kirjekuoret laitettiin isoon kassiin, joten siellä ne sekoittuivat keskenään. Näin toimittuna tutkija ei saanut tietää kuka vastauskuoren palautti. Kyselylomakkeita jaettiin 226 ja niitä palautui 149.

Tutkimuksen eettisten ratkaisujen tavoitteena on ihmisten kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo. Tutkimus-prosessissa eettisyys on tapa, jolla tutkija suhtautuu työhönsä, tutkittavaan asiaan tai henkilöihin, joiden kanssa tutkimusta tehdään. Eettinen asenne on sitä, miten tutkimusta toteutetaan, kuvataan prosessia ja tuloksia sovelletaan. Tutkimuksen eettisyyden perustana on rehellisyys. (Kuokkanen & Kivirinta & Määttä & Ockenström 2005, 11 – 12.)

4.4 Aineiston käsittely, analysointi ja kohderyhmä

Tutkimusaineistoni muodostui kyselylomaketutkimuksesta. Ensiksi numeroin vastauslomakkeet. Monivalintakysymysten vastaukset syötin Microsoft Excel -taulukkoon. Kun olin syöttänyt vastaukset, analysoin vastauksia keskiarvojen avulla. Lähes kaikki vastaajat olivat ymmärtäneet oikein ohjeistuksen, kuinka vastata kyselyyn. Tämä ohjeistus oli kerrottu saatekirjeessä ja lisäksi kyselyn jakaneet lastenohjaajat antoivat lisäohjeita. Lastenohjaajat olivat saaneet ohjeet minulta. Joihinkin kysymyksiin ei ole vastattu lainkaan. Tämän vuoksi

vastaajien määrä vaihtelee suuresti tuloksissa. Muutamaa vastauslomaketta ei huomioitu tässä tutkimuksessa, koska niihin olivat vastanneet perhekerholaisten vanhemmat, joiden lapsi ei ole vielä päiväkerhossa. Tämä jakeluvirhe oli tapahtunut kerhossa, joka on yhdistetty perhe- ja päiväkerho. Yhtä vastauslomaketta ei huomioitu, koska siihen oli vastannut hoitaja, ja tämä kysely oli kohdennettu nimenomaan päiväkerholaisten huoltajille.

Kvantitatiivisten kysymysten käsittelyn jälkeen aloitin avointen kysymysten tulkinnan. Näitä vastauksia tuli melko paljon. Luin vastaukset läpi useampaan kertaan, minkä jälkeen luokittelin vastaukset teemoittain. Tutkimustulosten yhteydessä esitän suoria sitaatteja ja referointeja näistä avoimista vastauksista. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerholaisten vanhemmat. Kyselylomake jaettiin jokaisen päiväkerhollaisen vanhemmalle tai huoltajalle.

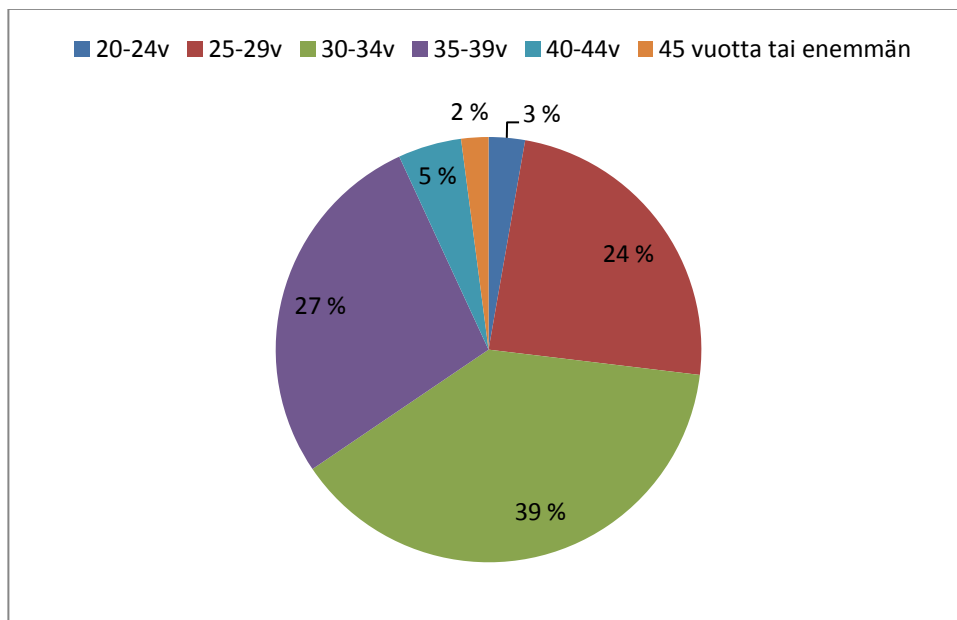
5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Kyselyn vastaajien tausta

Tein kyselylomakkeen kaikille päiväkerholaisille eli yhteensä lomakkeita oli yhteensä 243 kappaletta. Kyselylomaketta jaettiin vain yksi perhettä kohden, vaikka perheessä olisi ollut useampi päiväkerholainen, tästä syystä kyselylomakkeita jaettiin lopulta 226. Vastauksia palautui 149, joista tähän tutkimukseen hyväksyttiin 144. Viidessä vastauslomakkeessa vastaajat eivät olleet päiväkerholaisten vanhempia. Vastausprosentti oli 66.

Kyselyyn vastasivat pääasiassa äidit. Kyselyyn vastasi vain kaksi isää ja yhdessä lomakkeessa vastaajina olivat toimineet perheen molemmat vanhemmat. Kyselyyn vastanneet kuuluivat kaikki kyselylomakkeessa valmiina annettuihin ikäluokkiin. Kyselyssä ei kysytty muita ikäluokkia. Kuviosta 1 ilmenee, että suurin osa päiväkerholaisten vanhemmista oli iältään 25 – 39-vuotiaita

KUVIO 1. Vastaajien ikä

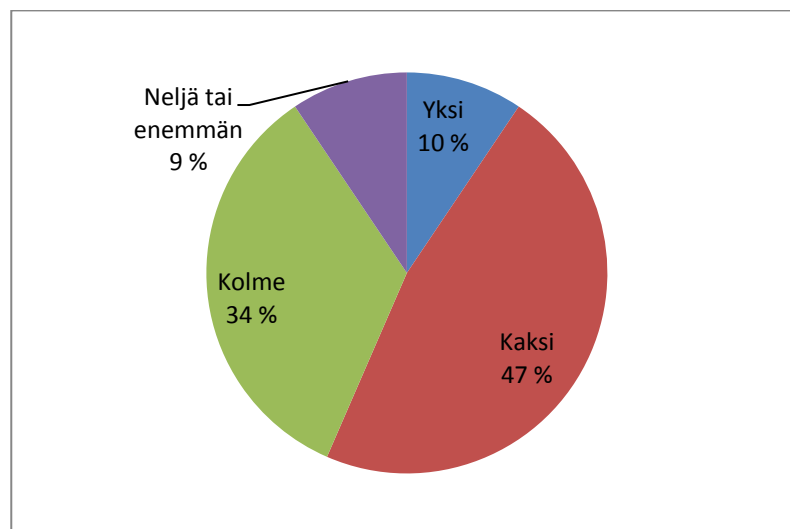

Kyselyyn vastanneista vanhemmista lähes kaikki (96 %, N=144) kuuluivat evankelisluterilaiseen kirkkoon. Tämän tutkimuksen mukaan niitä vanhempia, jotka eivät kuulu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan, oli hyvin pieni määrä, 2 %. Uskontokuntaan kuulumattomalla vanhemmalla syy tuoda lapsi seurakunnan päiväkerhoon oli se, että pienellä paikkakunnalla ei ole muuta kerhotoimintaa alle kouluikäisille. Päiväkerhoon oltiin myös tyytyväisiä, kun mukaan pääsee myös evankelisluterilaiseen kirkkoon kuulumattomat lapset.

Mukavaa, että ovella ei kysellä ”jäsenkortteja” eli kaikki pääsee mukaan. (68)

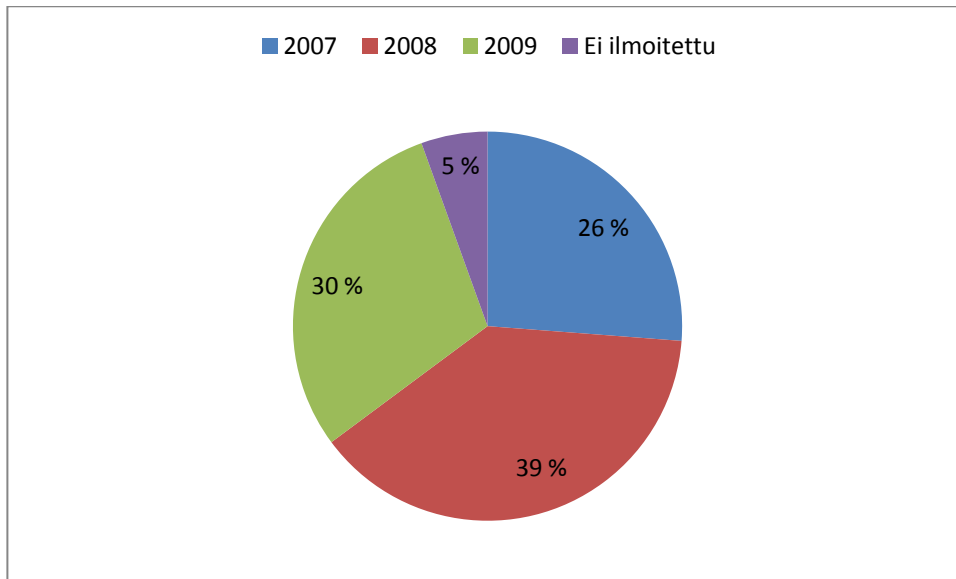
Kyselyyn vastanneiden päiväkerholaisten perheissä oli eniten perheitä, joissa oli kaksi lasta. Kuviosta 2 nähdään kyselyyn vastanneiden perheiden lapsiluvun prosentuaalinen jakautuminen.

KUVIO 2. Perheen lapsiluku

Nuorin ikäluokka, joka pääsi päiväkerhoon vuonna 2012, oli syntynyt vuonna 2009. Päiväkerhossa kävi tämän kyselyn mukaan eniten lapsia, joiden syntymävuosi oli 2008. Kuviosta 3 nähdään, että päiväkerholaisten syntymävuosien jakaumilla ei ole merkittävää eroa. Se, että joissakin kyselylomakkeessa syntymävuotta ei ole ilmoitettu, ajattelin johtuvan siitä, että se oli jäänyt vain epähuomiossa merkitsemättä.

KUVIO 3. Päiväkerholaisen syntymävuosi

Päiväkerhoon tuodaan lapsia eniten kotihoidosta. Ajattelin tämän olevan luonnollista, kun äiti on äitiys - tai vanhempainvapaalla, tuodaan vanhempi sisarus päiväkerhoon. Päiväkerhossa kävi lapsia kotihoidosta yli kolme neljästä (78 %, N= 144). Perhepäivähoidosta kävi lapsia päiväkerhossa 16 %. Päiväkerhossa kävi 5 % sellaisia lapsia, joiden hoitopaikaksi ilmoitettiin päiväkotia. Päiväkodissa hoidossa olevan lapsen osallistumisen päiväkerhotoimintaan, ajattelin mahdollistuvan sillä, että lapsi käy päiväkodissa hoidossa kymmenen päivää kuukaudessa ja saman kalenterikuukauden aikana lapsi ehtii osallistumaan myös päiväkerhotoimintaan.

Päiväkerhot kokoontuivat kerran tai kaksi kertaa viikossa. Kaksi kolmesta lapsesta (74 %, N= 144) kävi päiväkerhossa kaksi kertaa viikossa ja yksi neljästä (26 %, N=144) kävi päiväkerhossa kerran viikossa.

5.2 Päiväkerhon valintaan liittyvät tekijät

Vanhemmilta kysyttiin, mitkä tekijät vaikuttivat siihen, että heidän lapsensa osallistui päiväkerhoon. Vanhemmista yhdelle kolmesta (33 %, N=137) merkitsi erittäin paljon se, että

lapsi itse halusi mukaan toimintaan. Vanhemmat toivat lapsen päiväkerhoon pääsääntöisesti vanhempien omasta valinnasta, sillä yli puolet (59 %, N=138) vanhemmista ilmoitti, että päiväkerhoon tultaisiin tutun suosittamana merkitsevän heille melko tai erittäin vähän. Myöskään sillä, että lapsen ystävät ovat päiväkerhossa, ei ollut merkitystä. Vanhemmat eivät tämän tutkimuksen mukaan valitse lapselle päiväkerhoa sen vuoksi, että saisivat omaa aikaa. Yli puolet (57 %, N=140) vanhemmista ilmoitti, että oman ajan saaminen merkitsi itselle päiväkerhon valinnassa, joko ei lainkaan tai melko vähän. Kahdessa avoimessa vastauksessa pidettiin oman ajan saamista tärkeänä, jotta voi olla kotona pienemmän sisaruksen kanssa tai asioida kaupassa päiväkerhon aikana.

”Omaa aikaa ” lapselle ja äidillekin. Olen kotona pienemmän sisaruksen kanssa ja isovelji koulussa. (144)

Vanhemmista yli kaksi kolmesta (71 %, N=144) ilmoitti, että päiväkerhon valintaan vaikutti toiminnan ajankohdan olevan heille, joko melko hyvä tai erittäin hyvä. Yli kaksi kolmesta vanhemmista (72 %, N=137) piti erittäin tärkeänä tai melko tärkeänä, että toiminta oli lähellä kotia. Ajattelin toiminnan läheisyyden olevan vastaajille tärkeää, koska monella ei ole autoa käytettävissä kuljettaakseen lapsen kauemmaksi päiväkerhoon. Tämä tuli esille myös joissakin avoimissa vastauksissa.

Vanhemmista vajaa kolme neljästä (71 %, N=136) ilmoitti, että päiväkerhon valintaan vaikutti erittäin paljon tai melko paljon päiväkerhon maksuttomuus. Ilmainen päiväkerho tulee erityisesti pienituloisia perheitä tämän tutkimuksen perusteella. Ajattelin niin, että moni äiti on kotona kotihoidontuen varassa, joten jos saa lapsen mukaan ryhmätoimintaan, joka ei maksa, niin se on merkittävä asia perheelle.

Iso plussa, että toiminta on ilmaista! Koska pienet tulot. (62)

Olen tyytyväinen siihen, että toimintaa järjestetään ja se on ilmaista. (92)

Kristillisen kasvatuksen antaminen päiväkerhossa jakoi vanhempien mielipiteet. Ääripäillä ei ollut suurta eroa. Vanhemmista noin puolet (49 %, N=137) ilmoitti, että päiväkerhon valintaan merkitsi melko paljon tai erittäin paljon se, että lapsi saa päiväkerhossa kristillistä

opetusta. Toisaalta lapselle haluttiin avoimissa vastauksissa ryhmätoimintaa siitä huolimatta, vaikka päiväkerho seurakunnan toimintana ei ole mieluisaa. Vanhemmista yli yksi kolmesta ilmoitti, että päiväkerhon valintaan merkitsi joko, ei lainkaan tai melko vähän se, että lapsi saa kristillistä opetusta.

Olen erittäin tyytyväinen kerhon toimintaan muuten, mutta en pidä siitä, että kerho on seurakunnan alainen. Tällaisella pienellä paikkakunnalla ei ole muunlaista päiväkerhoa, joten tilanteeseen on vain totuttava. Mielestäni lapsille pitäisi kertoa tasapuolisesti kaikista uskonnoista eikä vain tuputtaa yhtä näkökulmaa. Yleisiin hyviin arvoihin perustuva kerho olisi paras. (76)

Vanhemmat eivät välttämättä tämän tutkimuksen mukaan hae vertaistukea toisista päiväkerholaisten vanhemmista, koska yli puolet (55 %, N=137) vanhemmista ilmoitti, että tutustuminen samassa elämäntilanteessa oleviin ihmisiin merkitsi, erittäin vähän tai melko vähän päiväkerhon valinnassa. Vanhemmista joka kolmas ilmoitti heille olevan suuri merkitys sillä, että saa tutustua uusiin ihmisiin päiväkerhon kautta. Ajattelin, että muualta paikkakunnalle muuttaneille päiväkerhon kautta tutustuminen uusiin ihmisiin merkitsee paljon.

Seurakunnan toimintaa arvostetaan sekä halutaan lapsen saavan jo nuorena kokemuksia seurakunnan toiminnasta. Vanhemmista yli puolet (59 %, N=137) ilmoitti, että päiväkerhon valinnassa merkitsi, melko paljon tai erittäin paljon se, että lapsi saa nuorena kokemuksia seurakunnan toiminnasta. Avoimissa vastauksissa harmiteltiin, että tiivis yhteys seurakuntaan katkeaa lapsen siirryttyä esiopetukseen ja tarjottiin samalla ehdotus, miten yhteys seurakuntaan voisi pysyä.

Kun lapsi lähtee eskariin ja kouluun tiivis yhteys seurakuntaan katkeaa, päivät täyttyy muusta touhuista. Miten olisi entisten kerholaisten tapaamiset, tapahtumat parin eka kouluvuoden ajan? Ihan kohderyhmälle tarkoitettut? En tiedä tulisiko tarpeeksi väkeä. Tarjontaa tietysti on, mutta ehkä se vika onkin meissä vanhemmissa, ettei sitten tule lähdettyä kaikkeen. (38)

Seurakunnan palveluja syrjäseudulla arvostetaan ja lapselle halutaan myös hienoja kokemuksia seurakunnan toiminnasta ja Raamatun opetusta sukupolvien jatkumona. Vanhem-

man omat myönteiset kokemukset seurakunnan toiminnasta ovat olleet niin hyviä, että omalle lapselle halutaan samanlaisia kokemuksia.

Poikani on mukana päiväkerhossa aina niinä päivinä, kun on hoidossakin. Asumme syrjäseudulla maalla ja on erittäin mukavaa, että täälläkin järjestetään srk:n perhekerhoja! Kävin aikoinani itse pyhäkoulussa ja sieltä on jäänyt monta hyvää muistoa, kokemusta ja opetusta liittyen uskontoon, Raamattuun ym. Toivon myös poikani saavan hienoja oppeja asiasta kerhon kautta! (2).

Vain joka kymmenes vanhemmista (10 %, N= 137) ilmoitti, että päiväkerhon valinnalla lapsen ryhmätoiminnaksi ei merkitse lainkaan se, että lapsi saa jo nuorena kokemuksia seurakunnan toiminnasta. Vanhemmilta kysyttiin kristilliseen kasvatukseen sisältöön liittyviä kysymyksiä sekä eettisiä kysymyksiä. Raamatun kertomuksia pidettiin tämän tutkimuksen perusteella päiväkerhossa tärkeinä. Yli puolet vanhemmista (58 %, N=135) piti melko tärkeänä tai erittäin tärkeänä sitä, että lapsille kerrotaan päiväkerhossa kertomuksia Raamatus-ta. Vanhemmista (22 %, N=135) ilmoitti merkitsevän melko vähän se, että päiväkerhossa kerrotaan Raamatun kertomuksia.

Sopivan pieni ryhmä ja tarpeeksi aikaa. Hengellinen sanoma luonnollisena osana kerhoa. Raamatun kertomuksia voisi olla reilusti. Ne on niin mukavia. (82)

Vanhemmille oli tärkeää, että lapsille kerrotaan Jeesuksesta, sillä vanhemmista yli puolet (63 %, N=136) piti sitä melko tai erittäin tärkeänä.

Ilmeisesti myös kristillinen opetus on riittävää. Lapsi tosin sanoo, siellä vaan puhutaan taivaan isästä, mutta ei opeteta Jeesuksesta selkeästi. Mitä lie tarkoittanee? (92)

Minulle oli myönteinen yllätys se, että vanhemmista reilusti yli puolet (63 %, N=136) piti, melko tärkeänä tai erittäin tärkeänä sitä, että lapsi oppi rukoilemaan. Vain yksi viidestä vanhemmasta (20 %, N=136) ei pitänyt rukoilemista tärkeänä. Ajattelin, että rukous merkitsee vanhemmille paljon ja he haluavat lapsensa oppivan turvautumaan rukoukseen.

Lapsen tutustumista seurakuntaelämään vanhemmista vajaa kaksi kolmesta (64 %, N=134) piti melko tai erittäin tärkeänä. Hengellisiä lauluja piti melko tai erittäin tärkeinä yli puolet vanhemmista (52 %, N=137). Yllätyin, että yli puolet vanhemmista arvostaa hengellisiä lauluja, odotin tästä pienempää määrää.

Lapsen osallistumista hartauksiin vanhemmista vajaa puolet (47 %, N=144) piti melko tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Vanhemmat arvostivat sitä, että päiväkerhossa lapsi saa mahdollisuuden hiljentyä. Vanhemmista lähes kolme neljästä, (73 %, N=132) piti mahdollisuutta hiljentymiseen melko tärkeänä tai erittäin tärkeänä.

Hyvä, että kerhossa on monipuolista toimintaa ja rauhoittumisen hetki. On hienoa, että kerhossa lapsi saa kristillistä kasvatusta, koska kotona se ei tule niin luonnostaan. Laulut ovat tärkeitä. (122)

Lapsi saa kasvaa luottamuksessa Jumalaan, oli vajaa puolelle vanhemmista (47 %, N= 137) melko tärkeää tai erittäin tärkeää. Vanhemmista alle yhdelle kolmesta (30 %, N=137) se, että lapsi saa kasvaa luottamuksessa Jumalaan ei ollut tärkeää.

Vanhemmat arvostivat tämän tutkimuksen mukaan sitä, että päiväkerhossa käydään läpi kristilliset juhlapyhät. Vanhemmista neljä viidestä (81 %, N=137) piti juhlapyhien viettoa joko melko tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Ajattelin kirkkovuoden juhlien merkityksen olevan vanhemmille tärkeää, jotta lapsi saa osakseen suomalaisen kulttuuriin liittyvää juhla-perinnettä.

Päiväkerhot ovat hieno asia. Lapset oppivat toimimaan yhdessä ja kirkolliset pyhät ja juhlat käydään läpi. Lapsemme ovat pitäneet ”tavallisista” asioista. (31)

Eettiset asiat olivat vanhemmille tärkeitä. Vanhemmista lähes kaikki (95 %, N=136) piti erittäin tärkeänä tai melko tärkeänä sitä, että lapsi oppi rakastamaan lähimmäistä. Lapsi oppii erottamaan hyvän ja pahan, vanhemmista melkein kaikki (95 %, N=137) ilmoittivat sen olevan erittäin tai melko tärkeää. Ajattelin, että lähimmäisen huomioinen, on yhtä tärkeää kaikille vanhemmille riippumatta siitä, kuuluko vanhempi seurakuntaan vai ei.

Lapsen saamia vastauksia uskonnollisiin kysymyksiin vanhemmista yli kaksi kolmesta (67 %, N=137) piti melko tai erittäin tärkeänä. Kristillinen kasvatus ja uskonnolliset asiat häiritsivät joitakin vanhempia ja avoimissa vastauksissa toivottiin, että päiväkerhossa puhutaisiin tasapuolisesti kaikista uskonnoista ja elämäkatsomuksista.

Kotona yritämme kasvattaa huomaamaan, että on olemassa muitakin uskontoja kuin kristinusko ja siksi pelkkien kristillisen kasvatuksen pääpiirteitä ei koeta meillä kovinkaan tärkeinä. (79)

Lapsi oppii arvostamaan toisia ihmisiä ja olemaan muiden kanssa myönteisessä vuorovaikutuksessa, vanhemmista melkein kaikki (99 %, N=137) piti sitä erittäin tärkeänä tai melko tärkeänä. Kenellekään vanhemmista se ei ollut lainkaan tai melko vähän tärkeää.

Siellä saa leikkiä samanikäisten kanssa ja harjoitella ryhmässä puuhailua. Lapseni pitää kerhotädeistä ja menee kerhoon mielellään. Arvostan myös kristillistä kasvatusta. (5)

Lapsi itsenäistyy ja oppii ryhmässä työskentelyä. Eri ikäisten lasten kanssa leikkiminen auttaa ja opettaa muiden huomioon ottamista ja vuorovaikutusta. (46)

Seurakunnalta toivotaan tukea kotien kristilliseen kasvatukseen. Yli puolet vanhemmista (51 %, N=136) piti melko tai erittäin tärkeänä sitä, että seurakunnan toiminta tukee kotien kristillistä kasvatusta.

Lapseni on iloisesti lähtenyt kerhoon, tullut iloisena sieltä pois, oppinut paljon lauluja, rukouksia, oppinut leikkimään, uskaltaa olla ilman vanhempaa - > kokee olonsa turvalliseksi! Huoltaja saa olla turvallisin mielin, kun lapsi on kerhossa. (38)

Vanhemmista vajaa neljännes, (24 %, N=136) piti kotien kristillisen kasvatuksen tukemista, ei lainkaan tai melko vähän tärkeänä. Kotona rukoilemista pidettiin tärkeänä, sillä vajaa puolet vanhemmista, (46 %, N=136) piti melko tai erittäin tärkeänä sitä, että seurakunnan toiminta tukee kotona rukoilemista. Ajattelin, että kotona ei ehkä rukoilla ollenkaan tai sit-

ten vanhemmat ovat esimerkiksi opettaneet itse iltarukouksen lapselle. Se, että lapsella on iltarukous saattaa riittää monelle vanhemmalle.

Hengellisten laulujen laulaminen ei tämän tutkimuksen mukaan kotien kristillisessä kasvatuksessa ole merkittävässä asemassa, koska hengellisten laulujen laulamista päiväkerhossa ei pidetä merkittävänä kotien kristillisen kasvatuksen tukena. Vanhemmista yli yksi kolmesta (35 %, N=136) piti melko tai erittäin tärkeänä, että seurakunnan toiminta tukee hengellisten laulujen laulamista kotona. Avoimissa vastauksissa myös kritisoitiin kristillisten metodien käyttöä päiväkerhossa, vaikka lapsella oli mukavaa päiväkerhossa. Toisaalta avoimissa vastauksissa koettiin, että uskonnollisia asioita ei tyrkytetä perheille. Uskonnolliset rituaalit ymmärretään luonnolliseksi asiaksi päiväkerhon toiminnassa.

Kristilliset asiat hieman häiritsevät kerhossa, mutta ymmärrän sen täysin, että ne kuuluvat kerhon luonteeseen. Lapsi vaikuttaa olevan tyytyväinen kerhoon. (131)

Kristillisiä/hengellisiä asioita ei ”tyrkytetä”, vaikka se tietysti luonnollisesti kuuluu osana seurakunnan kerhotoimintaan. Perheemme ei ole erityisen uskova, joten mukava ettei tule tunnetta, että jotain meille tyrkytettäisiin. Toiminta on kaikin puolin lapsille sopivaa.(62)

Lapsille tulisi kertoa, että ihmiset uskovat erilaisiin asioihin eikä se ole mitenkään väärin. Jokainen uskonto/ elämäkatsomus on yhtä arvokas, ja yhtäläillä se oikea.(76)

Seurakunnan työntekijän tuki vanhemmuudessa oli vanhemmille tärkeää. Vanhemmista vajaa puolet (43 %, N=136) piti melko tai erittäin tärkeänä sitä, että seurakunnan työntekijältä saa tukea vanhemmuuteen. Vajalle kolmannekselle vanhemmista (30 %, N=136) se ei ollut lainkaan tai melko vähän tärkeää. Avoimissa vastauksissa toivottiin palautetta lastenohjaajilta lapsen pärjäämisestä päiväkerhossa.

Toivoisin saavani ohjaajilta enemmän palautetta lapseni kehittymisestä/ asioista, joista lapseni tarvitsee tukea. (50)

Vanhempien halu kasvatuskumppanuuteen oli merkittävä. Puolet (50 %, N=137) vanhemmista ilmoitti kasvatuskeskustelujen lastenohjaajien kanssa olevan melko tai erittäin tärke-

ää. Vanhemmista reilu yksi neljästä (29 %, N=137) ei pitänyt kasvatust keskusteluja päiväkerhossa tärkeinä. Avoimissa vastauksissa kasvatust keskusteluja kaivattiin sekä odotettiin ja useimmissa avoimissa vastauksissa oltiin pettyn eitä, kun ei tiedetä, mitä päiväkerhossa tapahtuu.

Kerhon työntekijöiden kanssa en ole liiemmin lapseni kerhopäivästä jutellut. Odotan mahdollista keskustelutuokiota, kun lapseni on ollut kerhossa vähän pidempään ns vanhempain vartti. (53)

Niissä päiväkerhoissa, joissa oli ollut lastenohjaajien ja vanhempien välisiä kasvatust keskusteluja, oltiin tyytyväisiä keskustelussa saatuun tietoon päiväkerhon sisällöstä. Ajattelin niin, että vanhemmat kaipaisivat ja odottivat kasvatust keskusteluja lastenohjaajan kanssa.

Ennen kasvatust keskustelua en tiennyt, mistä 2½ tuntia rakentuu (esim. mikä on krist asioiden painotus ja sisältö). 3 v lapsi ei osaa itse kovin kummoisesti kerhopäivistä kertoa. (15)

Lastenohjaajien ja vanhempien kasvatust menetelmien yhteneväisyyttä vanhemmista kolme neljästä (74 %, N=137) piti melko tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Lastenohjaajien ja vanhempien välistä yhteistyötä vanhemmista neljä viidestä (83 %, N=137) piti melko tai erittäin tärkeänä. Alle yksi kymmenestä vanhemmasta (8 %, N=137) ilmoitti, että yhteistyöllä lastenohjaajien ja vanhempien välillä ei ollut suurta merkitystä. Vanhemmat olivat kiinnostuneita siitä, miten heidän lapsellaan sujuu päiväkerhossa. Vanhemmat toivoivat palautetta lapsensa käytöksestä ja miten lapsi osaa olla ryhmässä. Tällaisia palautteita oli useissa avoimissa vastauksissa.

Olisi mukava, jos kerhotädit antaisivat tasaisin väliajoin palautetta, kuinka lapsella kerhossa sujuu. Tai jos on jotain epäkohtia tai kerrottavaa lapsen käytöksessä, olisi erittäin hyvä jos siitä keskusteltaisiin vanhempien kanssa (55)

Odotin, että kerhossa ohjaajat olisivat kertoneet vanhemmille päivätoiminnasta ja miten lapsella on päivän puuhats mennyt kotiin lähdön hetkellä. Tuntuu, että ei itse kehtaa joka kerta kysyä. (103)

Lastenohjaajien ja vanhempien välinen yhteistyö oli saattanut jäädä vähäiseksi, jos lapsen toi päiväkerhoon ja haki päiväkerhosta lapsen hoitaja, ja lastenohjaajat eivät ole tavanneet lapsen vanhempia. Vanhemmat toivoivat kuitenkin jonkinlaista yhteydenottoa lastenohjaajien taholta.

Yhteistyömme on ollut vähäistä. Lapseni päivähoitaja käyttää lapseni kerhossa. Lapsi on ollut tyytyväinen kerhossa käyntiin. Ne kerrat, jolloin olen tarvinnut olla yhteydessä kerho-ohjaajiin, on onnistunut kiitettävästi ja asia on saatu hoidettua. (10)

Lapseni päivähoitaja tuo lapsenkerhoon. En ole itse tavannut lastenohjaajia. Olisi kiva kuulla vaikka sähköpostitse miten kerhossa on mennyt ja kuinka lapseni on sopeutunut/käyttäytynyt. (9)

Vanhemmille oli erittäin tärkeää se, miten lastenohjaaja suhtautuu lapseen. Lähes kaikki (94 %, N=136) piti sitä melko tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Avoimissa vastauksissa oltiin pääasiassa tyytyväisiä lastenohjaajien suhtautumiseen lapseen ja arvostettiin lastenohjaajien ammattitaitoa.

Lapseni on ollut iloinen aina kerhosta tultaessa. Hänen mielestään siellä on ollut mukavaa. Vanhemman näkökulmasta myös ohjaajat vaikuttavat osaavilta, ammattitaitoisilta ja mukavilta. Ei ole mitään valittamista. (6)

Kerho on mukava paikka, mihin lapsi on kiva jättää. Ohjaajat ovat mukavia ja asiansa osaavia. Näen, että lapsellani on siellä mukavaa ja hyvä olla. (7)

Avoimissa vastauksissa ilmeni myös, että kaikissa päiväkerhoissa ei lastenohjaaja ollut suhtautunut lapseen vanhemman mielestä lämpimästi ja valiteltiin myös sitä, että lastenohjaajat eivät olleet edes esittäytyneet. Ajattelin sen olevan vanhemmille tärkeää, keitä aikuisia päiväkerhossa työskentelee, olivatpa he sitten sijaisia tai opiskelijoita. Avoimissa vastauksissa myös harmiteltiin ohjaajien vaihtumista toiseksi edellisvuodesta, ja uusiin ohjaajiin ei oltu kyselyn aikaan vielä tutustuttu.

Kerhon ohjaaja suhtautuu nuivasti vilkkaaseen lapseeni ja asenne näkyy myös niin vanhemmille kuin lapsellekin. Lapseni oli innokas edellisen vuoden kerhosta, mutta nyt suhtautuminen on muuttunut, ehkäpä ohjaajien vaihduttua tai

hänen suhtautumisen vuoksi tai ohjelman erilaisuuden vuoksi. Lapseni sanoo kerhon olevan tylsää ja sinne ei ole kiva mennä. Vain muutama kiva kaveri on pelastanut tilanteen ja kerhoon on toistaiseksi lähdetty. (118)

Tänä syksynä (2012) tunnelma muuttui. Ohjaajat eivät ole läsnä lasten tullessa/lähdössä kerhosta. Usein lapset puettuina (lapset pukevut itsensä, monta kertaa kukaan ei ole tarkastanut miten vaatteet ovat päällä) klo 15:30, kun ovi avataan. Koko syksynä kukaan ei ole kommentoinut lapseni tai muiden lasten viihtyvyyttä, ei ole kerrottu mitä ovat tehneet jne tai mitä tulevina viikkoina tulossa. Ohjaajat ovat vaihtuneet tai harjoittelijat, en tiedä, kun kukaan ei ole itseään esittelemässä lasta viedessä. Normaali ”small talk” riittäisi. (31)

Vanhemmille oli tärkeää myös se, miten lastenohjaaja suhtautuu vanhempiin. Tämän tutkimuksen mukaan suurin osa (89 %, N=137) vanhemmista ilmoitti lastenohjaajan suhtautumisen vanhempiin olevan melko tai erittäin tärkeää. Lastenohjaajien lämmin asenne on tullut esiin vanhempia kohdatessa. Monissa avoimissa vastauksissa kiiteltiin lastenohjaajien osaavaa suhtautumista lapseen ja vanhempaan.

Lapsi tykkää kovasti käydä kerhossa. Ryhmä on sopivan kokoinen, ei ainakaan liian suuri. Ohjaajat mukavan tuntuksia, lapsikin tykkää heistä. Ammattilaisia, joiden käsiin lapsen voi jättää turvallisina mielin. (39)

Kukaan vanhemmista ei ilmoittanut lastenohjaajan suhtautumista vanhempaan olevan, ei lainkaan tärkeää. Muutamista avoimista vastauksista ilmeni myös se, että sijainen oli saattanut suhtautua vanhempaan nuivasti.

Ohjaajat iloisia, lapsi ilo jättää kerhoon ja jää myös mielellään. Miinusta tulee siitä, että joskus on vastassa sijainen, jota lähestyttäessä vanhempi ei toivo itseään tervetulleeksi (katselee muualle, ei hymyn häivää huulilla). (114)

5.3 Vanhempien arviot päiväkerhon sisällöstä

Avoimissa vastauksissa oltiin tyytyväisiä siihen, että lapsi saa olla ikäistensä seurassa ja päiväkerhossa on monipuolista toimintaa. Lapset leikkivät ja laulavat kotona päiväkerhossa

opittuja lauluja ja leikkejä. Monissa avoimissa vastauksissa oli, että lapsi viihtyy päiväkerhossa ja odottaa innolla uutta päiväkerhopäivää.

Lapsi tykkää ja viihtyy. Saa laulaa ja askarella ja leikkiä ikäistensä kanssa. Saa harjotusta vanhemmista irtaantumiseen, ryhmässä toimimista. Saa uusia ystäviä. (3)

Ei valittamisen aihetta. Mukavat ohjaajat. Lapsi viihtyy hyvin. Lapsenkin mielestä kerhopäivä on viikon paras päivä. (81)

Avoimista vastauksista ilmeni myös se, että vanhemmat olivat tyytymättömiä, jos päiväkerho oli liian ” tyttö- tai poikavoittoinen”. Toisaalta toivottiin myös sitä, että tytöt saisivat leikkiä myös poikien leikkejä. Nyt päiväkerhossa vapaa leikki jaetaan vanhemman mielestä selkeästi poikien ja tyttöjen leikkeihin. Vanhemmat pitivät tärkeänä, että lapselle annetaan aikaa ja että erilaisia lapsia osataan kohdata. Tärkeää oli myös se, että lastenohjaaja on kannustava ja antaa tukea silloin, kun lapsen on vaikea irrottautua vanhemmasta. Palautetta annettiin myös siitä, että lastenohjaajat eivät jaa kaveriporukoita niin, että lapset pääsisivät tutustumaan paremmin kerhokavereihin,

Lapsi otetaan huomioon ja ymmärretään lasten erilaisuus ja ollaan pitkäjänteisiä myös temperamenttisen ja uhmakkaan lapsen kanssa. Hyvää yhteistyötä, että lapsi saadaan irrottautumaan äidistä. (89)

Lapset otetaan yksilöinä, kaikki eivät ole samanlaisia, eikä kaikki lapset jää kerhoon mielellään yksin, silloin tarvitsee paljon ohjaajan tukea ja kannustusta. (37)

Olen iloinen, että kerhossa on paljon erilaisia laululeikkejä/ piirileikkejä. (91).

Ohjaajien kyky tukea ryhmäytymistä on miinusta Ryhmäytyminen jää lapsen oman kyvyn ja uskalluksen varaan, eikä aikuiset osaa jakaa kaveriporukoita niin, että tutustuminen helpottuisi. Kaksi tuttua lasta on kärsinyt tästä paljon. Tämän asian soisin paranevan. (92)

Vanhemmille oli tärkeää, että lapsi oppi päiväkerhossa noudattamaan sääntöjä ja ohjeita. Lapsi oppii olemaan ryhmässä samanikäisten kanssa ja lapsi oppii ottamaan muita huomioon. Vanhemmille lähes kaikille (99 %, N=137) tämä oli melko tai erittäin tärkeää. Lähes

kaikki vanhemmat (98 %, N= 135) piti melko tai erittäin tärkeänä, että lapsi saa päiväkerhossa monipuolista toimintaa. Samoin lähes kaikki vanhemmat (98 %, N=137), piti melko tai erittäin tärkeänä, että lapsen kysymyksiä päiväkerhossa kuullaan. Lapselle annetaan päiväkerhossa aikaa, oli myös tärkeä asia vanhemmille. Vanhemmista melkein kaikki (96 %, N=139) ilmoitti ajan antamisen lapselle olevan melko tai erittäin tärkeää. Ajattelin, että vanhemmille tärkeintä on päiväkerhossa ennen kaikkea se, että lapsi oppi sosiaalisia taitoja, vuorovaikutustaitoja ja lapsi tulee kuulluksi.

Kerho-ohjaajat jaksavat touhuta lähes joka kerta jotain poikkeavaa mm sormivärejä, ulkoilua, retkiä yms. Ohjaajat muistavat huomioida jokaista lasta erikseen ja päivän päättyessä kertovat parhaimmat hetket yksilöllisesti meille vanhemmille. Keksivät virikkeitä lapsille ja lapsemme on kerhossa päässyt kokemaan asioita, joita ei ole kotona vielä ikinä päässyt tekemään. (42).

Päiväkerhon ohjatussa toiminnassa vanhemmille oli tärkeintä askartelu ja kädentaidot. Vanhemmista lähes kaikki (98 %, N=131), ilmoitti askartelun ja kädentaitojen olevan melko tai erittäin tärkeää päiväkerhossa. Vanhemmille oli myös tärkeää se, että lapsi oppii arvostamaan luontoa. Vanhemmista yli yhdeksän kymmenestä (92 %, N=137) ilmoitti luonnon arvostamisen melko tai erittäin tärkeäksi. Päiväkerholaisten vanhemmille oli tärkeää, että päiväkerhossa oli riittävästi ohjaajia. Vanhemmista suurin osa, (87 %, N=134) ilmoitti sen olevan melko tai erittäin tärkeää.

Lapsi saa tilaa omalle ihmettelylle ja tutkimiselle, melkein kaikki vanhemmat, (96 %, N=136) ilmoittivat sen olevan melko tai erittäin tärkeää. Vanhemmat arvostivat myös sitä, että lapsi oppii olemaan erossa huoltajastaan, sillä yli neljä viidestä vanhemmasta (83 %, N=137) piti sitä melko tai erittäin tärkeänä. Vanhemmille oli myös tärkeää avoimissa vastauksissa se, että lapsi saa harjoitusta ryhmässä olemiseen ja oppii olemaan erossa vanhemmasta.

Päiväkerhon vapaata leikkiä pidettiin tärkeänä. Vanhemmista suurin osa (90 %, N=134) piti vapaata leikkiä melko tai erittäin tärkeänä. Toisaalta avoimissa vastauksissa hieman hämmästeltiin, kun vapaan leikin osuutta päiväkerhossa oli lisätty aiempaan toimintavuoteen

verrattuna. Ajattelin, että jotkut vanhemmat ymmärtävät päiväkerhon vain aikuisen ohjaajaksi toiminnaksi.

Lapsi viihtyy kerhossa, kertoo ja esittää siellä oppimiaan asioita. Enemmän toivoisin kädentaitoja/askartelua/luovaa ilmaisua. Lapsen kertoman mukaan leikkivät enemmän vapaata leikkiä kuin viime vuonna. (67)

Liikunta päiväkerhossa merkitsi monille vanhemmille melko paljon, sillä lähes kolme neljästä vanhemmasta (73 %, N=136) ilmoitti liikunnan päiväkerhossa olevan melko tai erittäin tärkeää. Päiväkerhon tilojen toimivuus ilmeni muutamissa avoimissa vastauksissa puutteellisina. Varsinkin päiväkerhon eteistiloja muutamissa toimitiloissa vanhemmat eivät pitäneet hyvinä. Joidenkin päiväkerhotilojen eteiset olivat ahtaat esimerkiksi siihen, että ohjaajien kanssa voisi käydä keskustelua lapsen kuulumisista. Vanhemmista yli yksi viidestä (82 %, N=136) ilmoitti päiväkerhon tilojen toimivuuden olevan melko tai erittäin tärkeää.

Tilat voisivat olla toimivammat. (133)

Luovaa ilmaisua, kuten nukketeatteria ja lasten näyttelemistä pidettiin melko tärkeänä. Vanhemmista neljä viidestä (80 %, N=132) ilmoitti luovan ilmaisun olevan melko tai erittäin tärkeää päiväkerhossa.

Päiväkerhon sisältöön liittyvissä vastauksissa, melko vähän tai ei lainkaan vastauksia eniten tuli (27 %, N=136) vanhemmilta kohdasta ulkoilu päiväkerhossa. Ulkoilua päiväkerhossa ei pidetty tärkeänä, koska moni ulkoili muuna aikana ja toivottiin päiväkerhon sisällön pääpainon olevan muussa toiminnassa.

Ulkoilu ei mielestäni kuulu päiväkerhoon. Olemme itse paljon ulkona sekä harrastamme liikuntaa yhdessä lapsen kanssa. (18)

Vastakkaista mielipidettäkin ulkoilusta oli, sillä yli kaksi kolmesta vanhemmista (68 %, N=136) piti ulkoilua päiväkerhossa melko tai erittäin tärkeänä. Varsinkin avoimissa vastauksissa oltiin positiivisesti yllättyneitä, kun syksyllä 2012 päiväkerhossa oli ulkoilua aiempaa enemmän. Varsinkin ulkona tapahtuvat retket metsään tai läheiseen luontoon olivat vastajille tärkeitä. Lapsen toiveena oli ollut myös enemmän ulkoilua. Ajattelin, että tässä perhei-

den tarpeet vaihtelevat. Toiset vanhemmat ulkoilevat muutenkin lastensa kanssa ja toisille lapsille ulkoilu saattaa jäädä päiväkerhon varaan.

Ulkoilua lapsi on toivonut myös enemmän. (125)

Päiväkerhon ryhmistä avoimissa vastauksissa annettiin palautetta siitä, että ryhmäkoko oli liian suuri, ja siitä, että 5-vuotiaat ovat samassa ryhmässä 3-vuotiaiden kanssa. Vanhemmista yli kolme neljästä, (78 %, N=135) piti päiväkerho ryhmän sopivaa kokoa melko tai erittäin tärkeänä.

Ryhmä, jossa lapsemme tällä hetkellä on, on liian iso. Hän pärjää kyllä ryhmässä, mutta ujoimmille lapsille ryhmän koko on tuottanut murhetta (melua liikaa). Koska lapsia on paljon pienessä tilassa omiin leikkeihin ja tekemisiin rauhoittuminen vaikeaa., Järjestyksen ylläpitäminen varmasti ohjaajillekin haastavaa, jolloin yksittäisen lapsen tukemiseen ei jää aikaa. Ko ryhmässä samassa 3v ja sitä vanhemmat ei kuulosta yhteen sopivalta juuri ylämainituista syistä. (98)

Päiväkerhon retkiä ja vierailuja vanhemmat pitivät melko tärkeinä. Yli kolme neljästä vanhemmasta, (78 %, N=137) ilmoitti päiväkerhon retkien ja vierailujen olevan heille melko tai erittäin tärkeää. Lasten kanssa on tehty vierailuja esimerkiksi vanhustenkerhoon.

Avoimissa vastauksissa vastaajat olivat eniten pettyneitä päiväkerhon keston ja kokoontumiskertoihin. Vastaajat pitivät päiväkerhon kaksituntista kestoja liian lyhyinä. Avoimissa vastauksissa tuli esille se, että moni hyödyntäisi lapsen päiväkerhoajan asioiden hoitamiseen tai pienemmän sisaruksen rauhalliseen päiväuneen. Kahden tunnin kerho aika aiheuttaa kiirettä kaikille. Vastaajien mielestä kaupungin eri alueita toimintaa suunniteltaessa ei kohdella samantarvoisesti. Avoimissa vastauksissa toivottiin, että jokaisen päiväkerhon tulisi kokoontua kaksi kertaa viikossa. Vastauksissa arveltiin, että lapsen jääminen päiväkerhoon olisi helpompaa, jos päiväkerho olisi useammin kuin kerran viikossa. Viikossa lapsi ehtii jo unohtaa sen, että päiväkerhoon on turvallista jäädä.

Lapsesta on ollut kerhossa mukavaa, vaikkakin sinne jääminen aina tuottaa hieman ongelmia... On ollut mukava huomata, että kerhossa on paljon erilais-

ta toimintaa mm ulkoilu, leipominen ja askartelu on ollut mieluisaa meidän lapselle... Kerhotäditkin oikein mukavia ja ystävällisiä. ☺. Ainoa miinusta tulee kerhon määrästä. Se kun on vaan kerran viikossa niin lapsi kerkeää jo siinä välillä unohtamaan, että eihän sinne niin kamala olekaan jäädä... Kaksi kertaa viikossa olisi parempi ☺. (33)

Katrina Nepposen (1997, 9) Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnassa tekemän kartoituksen mukaan päiväkerhon pituus ja kokoontumiskerrat kaksi tuntia ja kaksi kertaa viikossa poikkesivat yleisestä käytännöstä, jossa sama ryhmä kokoontuu 2–3 kertaa viikossa kolme tuntia kerrallaan. Nepposen mukaan ohjelma oli sisällöltään kurinalainen, jossa ei jäänyt vapaalle leikille sekä lapsen omille ideoille ja luovuudelle tilaa. Päiväkerhon keston ja kokoontumiskertoihin ei siis ole kuudentoista vuoden aikana tapahtunut parannusta.

Vanhemmista yli kolme neljästä (78 %, N=135) ilmoitti päiväkerhon keston olevan melko tai erittäin tärkeää. Päiväkerhon kokoontumiskertojen määrän yli kolme neljästä vanhemmista (78 %, N=133) ilmoitti olevan melko tai erittäin tärkeää.

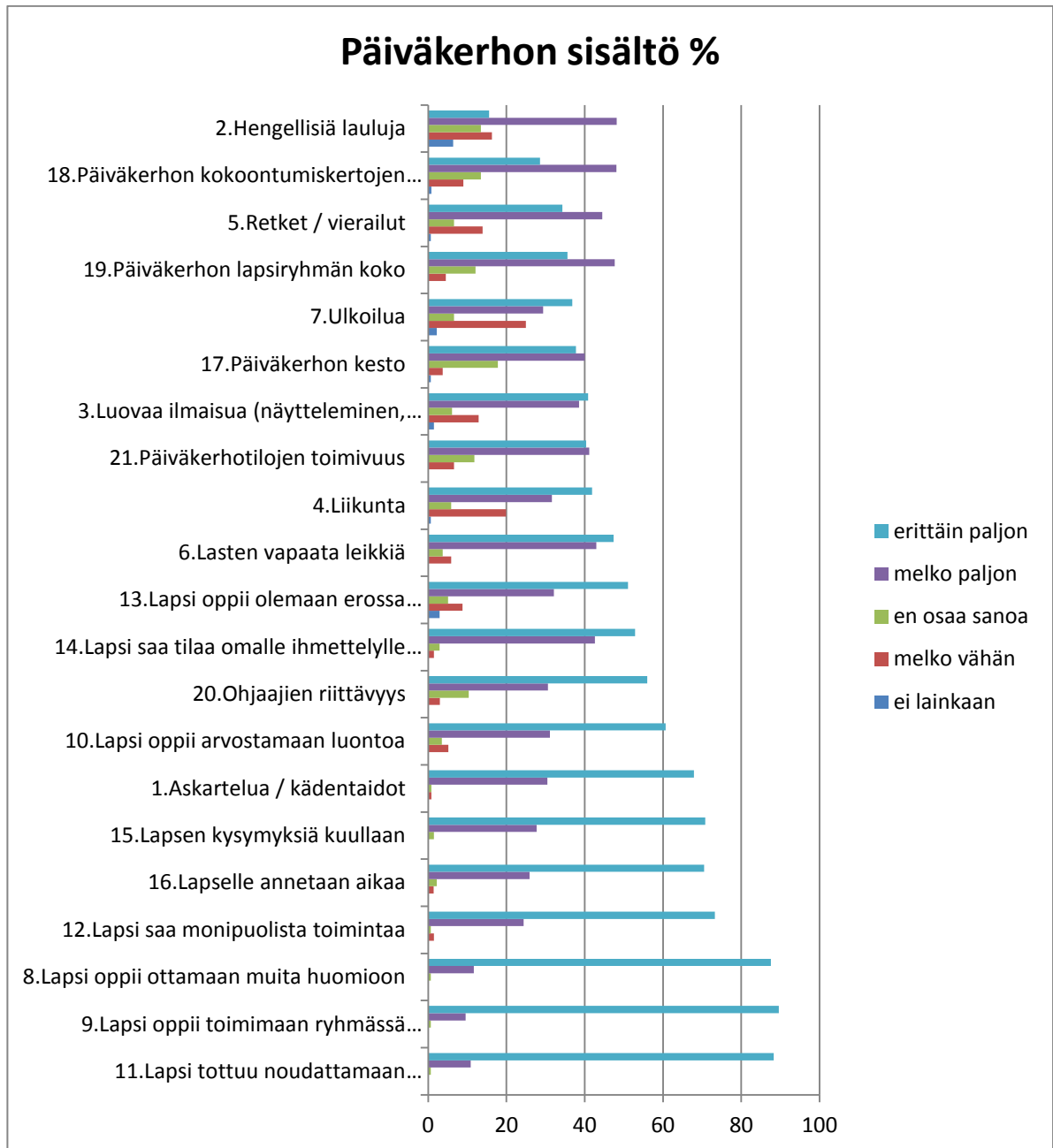
Olisi kiva, että ryhmät olisi samanarvoisessa asemassa kerhoryhmien kokoontumisten suhteen. Nyt osa ryhmistä kokoontuu 2x viikossa ja osa 1x viikossa myös kerhon kestot vaihtelee. (107).

Meillä kerho on vain kerran viikossa, kun muualla Mikkeliissä kerhopäiviä on kaksi. Tämä ei tunnu reilulta, koska todennäköisesti on vain järjestelykysymys. (135).

Hengelliset laulut olivat vanhemmille vähiten tärkeitä. Vanhemmista vajaa yksi kymmenestä, (6 %, N=141) ilmoitti hengellisten laulujen olevan, ei lainkaan tärkeitä. Reilu yksi kymmenestä, (16 %, N=141) ilmoitti hengellisten laulujen olevan melko vähän tärkeitä. Tässä kohdassa hengelliset laulut olivat vanhemmille kuitenkin tärkeämpiä kuin ulkoilu päiväkerhossa. Hengellisiä lauluja päiväkerhossa piti melko tai erittäin tärkeinä yli puolet (51 %, N=141) vanhemmista.

Kuviosta 4 ilmenee vanhempien asettama tärkeysjärjestys päiväkerhotoiminnan sisällössä. Tärkein tekijä päiväkerhon sisällöstä on alimpana.

KUVIO 4. Vanhempien tärkeinä pitämät päiväkerhon sisältöön liittyvät asiat

5.4 Päiväkerhotoiminnan tiedottaminen ja seurakunnan työntekijöiden tavoitettavuus

Päiväkerhotoiminnasta tiedottamista internetissä piti melko tai erittäin tärkeänä vanhemmista vajaa kaksi kolmesta (60 %, N=135) ja sähköpostissa tiedottamisesta reilu puolet vanhemmista (58 %, N=135). Vanhemmista lähes neljä viidestä (79 %, N=136) piti eniten tärkeimpänä tiedottamista päiväkerhotoiminnasta seurakunnan työntekijältä. Vanhemmista neljä viidestä (80 %, N=134) piti erittäin tärkeinä tai melko tärkeinä jaettavia monisteita. Vanhemmista vajaa kolme neljästä (72 %, N=144) piti erittäin tai melko tärkeänä tiedottamista lapsityön esitteen kautta. Samoin kolme neljästä vanhemmista (73 %, N=136) piti seurakunnan lähettämiä kirjeitä, melko tai erittäin tärkeinä tiedottamiskanavina päiväkerhotoiminnasta. Tämän tutkimuksen perusteella voidaan siis sanoa, että vanhemmat toivovat päiväkerhon toiminnan tiedottamista kotiin perinteisillä keinoilla, kuten paperisilla monisteilla ja esitteillä. Sanomalehtiä ja ilmaisjakelulehtiä ei pidetä tämän tutkimuksen mukaan merkittävinä, sillä noin puolet piti lehtien kautta tiedottamista, ei lainkaan tai melko vähän tärkeänä.

Kehitettävää olisi tiedottamisessa. Joskus viesti/tieto menee ohi, jos lappua ei ole annettu (siis jos on esim lelopäivä niin edellisellä viikolla olisi/kerralla olisi mukava saada siitä jokin tiedote). Pelkkä sähköposti n kuukautta aiemmin ei riitä tai se pitäisi laittaa lähempänä ajankohtaa. (61)

Vanhemmista suurin osa (89 %, N=137) oli melko tai erittäin tyytyväinen siihen, että työntekijä on tavoitettavissa tarvittaessa. Vanhemmat olivat pääasiassa tyytyväisiä siihen, että työntekijää oli helppo lähestyä. Vanhemmista lähes kaikki (91 %, N=137) olivat melko tai erittäin tyytyväisiä siihen, että työntekijän ja huoltajan yhteydenpito oli vaivatonta. Vanhemmista alle puolet (46 %, N=127) oli melko tai erittäin tyytyväinen siihen, että huoltajalla oli mahdollisuus vaikuttaa toimintaan. Alle puolet vanhemmista (46 %, N= 127) ei osannut sanoa kantaansa vaikuttamisen mahdollisuuksiin. Ajattelin, että vanhemmilta ehkä puuttuu tietämystä siitä, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa päiväkerhon toimintaan. Avoimissa vastauksissa toivottiin, että lastenohjaajat kertoisivat uusille päiväkerholaisten vanhemmille päiväkerhon tavoista. Ajattelin tämän auttavan myös vanhempaa helpommin lähestymään lastenohjaajaa, kun vanhempi saa tietoa päiväkerhon rutiineista.

Vanhempana olen ehkä hieman pettynyt siihen kuinka vähän kerrotaan päivästä tai kerhon tavoista uusille ilman kysymättä. Toivoisin, että uusille mukaan tukeville kerrotaan myös lapsen asioista eikä ainoastaan jo vanhoille vuosia mukana olleille. (16)

Kerhoon ensimmäisestä kertaan tulleille olisi hyvä olla joku info tai ensimmäisellä kerralla joku alkuohjeistus. Tänä vuonna muutamat äidit hieman järkytyivät, kun lapset vaan napattiin ovelta kerhoon, eikä vanhemmille sanottu mitään ohjeistusta. Itselle monen lapsen äitinä asiat tuutuja, mutta jos ensimmäinen lapsi tulee eka kertaan kerhoon, on isompi kynnys jättää lapsi ”kylmiltään” vieraille ihmisille. (49)

Vanhempien oma aktiivisuus on myös auttanut työntekijän tavoittamisessa. Ajattelin vanhemman oman aktiivisuuden mahdollistuvan sillä, jos lastenohjaaja on tiedottanut vanhemmille, kuinka lastenohjaajiin saa parhaiten yhteyden.

Äiti on ollut kerhon ohjaajaan yhteydessä tekstiviestitse ja puhelimitse. Yhteistyö on sujunut hyvin. (71)

5.5 Vanhempien antama arvosana päiväkerhotyölle

Päiväkerhon saaman arvosanan keskiarvo oli 8,9. Päiväkerhon sisältöä kiiteltiin. Ohjelma on alle kouluikäisille lapsille sopivaa. Arvosanoja voitiin antaa asteikolla 1–10. Alin tässä kyselyssä annettu arvosana oli 3. Arvosanoja 10, päiväkerhotyö sai myös useita. Ne, joissa arvosana oli vain 3, oli kyse lastenohjaajan suhtautumisesta lapseen tai vanhempiin. Moni pudotti arvosanaa kiitettävästä sen vuoksi, että vanhemmat eivät tienneet, mitä päiväkerhossa tapahtuu ja miten lapsella päiväkerhossa sujui. Tästä ajattelin niin, että kasvatustekn. keskustelut olisivat merkinneet vanhemmille todella paljon. Päiväkerho on kuitenkin monelle lapselle mieluisa paikka ja vastaajat kokivat päiväkerhon lapsiystävälliseksi paikaksi.

Kerho on ollut todella lapsi- perheystävällinen. Lapsella oli aluksi vaikea olla erossa vanhemmista (erohetkellä, ei kerhon aikana) ja lapsen tarve otettiin hienosti huomioon kerhonohjaajien toimesta. Nyt kerho sujuu jo hyvin. (43)

5.6 Vanhempien antamia kehitysideoita lapsi- ja perhetyölle

Vanhemmat antoivat jonkin palautetta seurakunnan lasten ja perheiden parissa tehtävästä työstä. He toivoivat järjestettävän perheretkiä sekä seurakunnan leirikeskukseen että lähi-alueiden kylpylöihin ja sisäleikkipaikkoihin. Vanhemmat toivoivat myös, että maaseudun kyliltä pääsisi osallistumaan retkille

Toivon lisää perhetapahtumia, retkiä ja tilaisuuksia myös tänne ”laita kaupungille”. Ja jos esim. yhtymä järjestää retken, voisi kuljetus olla täältä maaseudulta lähtee / tätä kautta kulkeva. Osallistuminen olisi siten vaivattomampaa.. Tapahtumat eivät aina tarvitse olla kummoisia; yksinkertaisetkin ideat toimivat usein. Kaikki ovat tervetulleista. (75)

Vanhemmat toivoivat, että tuomiokirkon pyhäkoulu olisi joka sunnuntai ja perhemessuja järjestettäisiin useammin. Perhemessut pitäisi toimittaa mieluiten illalla tai iltapäivällä. Vanhemmat toivoivat seurakunnan toimintaa lähelle kotia, koska usein ei ole autoa käytettävissä. Avoimet päiväkerhot olivat vanhemmille tärkeitä. Seurakunnan järjestämiä 4-vuotiaiden syntymäpäiväjuhlia kiiteltiin. Vanhemmat pitivät myös perheille järjestettyjä kevät- ja joulujuhlia hyvinä.

Koko perheelle tarkoitetut joulu- ja kevät juhlat ovat olleet tosi kivoja ja lämminhenkisiä.(108)

Vastauksissa esitettiin myös kysymys kirkosta eronneiden ilmaisesta päiväkerhosta, jota kannattaa pohtia. Tämä tutkimus kuitenkin osoitti, että suurin osa 96 % vanhemmista kuuluu evankelisluterilaiseen kirkkoon, joten päiväkerholaisten lukumäärä ei suuremmin putoa, jos päiväkerhoon otettaisiin vain kirkkoon kuuluvat lapset.

Kysymys onko päiväkerhojen tarkoitus olla maksuttomia myös kirkosta eronneille? Tässä voisi olla hyvä syy liittyä jäseneksi, jos kerhoon pääsisi vain jäsenet.(35)

6 POHDINTA

Minulle tämä opinnäytetyö on antanut uusia näkökulmia siihen, mitä vanhemmat eniten odottavat seurakunnan lapsityöltä ja erityisesti päiväkerhotyöltä tänä päivänä. Olen saanut uusia näkökulmia siihen, mitkä asiat päiväkerhossa ovat vanhemmille tärkeitä. Tämä opinnäytetyö osoitti, että päiväkerhosta ollaan kiinnostuneita ja päiväkerhon kehittämiseen haluttiin vaikuttaa. Kyselylomakkeiden korkea palautusprosentti yllätti minut ja kertoi siitä, että lapsen päiväkerho koetaan tärkeäksi.

Koin kyselylomakkeiden analysoinnin haastavaksi ja raskaaksi prosessiksi. Vastauksia tuli ennako-odotuksiani huomattavasti enemmän. Onnistuimme hyvin työtovereideni kanssa kyselylomakkeen jakelussa. Jakelu suoritettiin niin, että vanhemmat saivat lastenohjaajilta kyselylomakkeen saatekirjeineen kirjekuoreissa henkilökohtaisesti tuodessaan lasta päiväkerhoon tai hakiessaan päiväkerhosta. Oletan, että vastausprosentti ei olisi ollut näin hyvä, jos olisimme lähettäneet kyselyn sähköpostissa. Suljetuissa kirjekuorissa kyselylomakkeiden palauttaminen takasi sen, että vastaajat eivät olleet tunnistettavissa. Tällä tavoin tutkimus onnistui eettisesti hyvin. Kyselylomakkeiden analysointi ja erityisesti avointen kysymysten vastauksien lukeminen oli hyvin mielenkiintoinen ja antoisa tehtävä. Tämä tutkimus on antanut välineitä tutkijan omaan työhön päiväkerhossa ja ajatuksia siihen, kuinka kehittää päiväkerhotyötä Mikkelissä.

Tutkimuksessa ilmeni, että eettiset ja moraaliset arvot olivat vanhemmille kaikkein tärkeimpiä asioita. Vanhemmat halusivat lapsensa oppivan yhteisen elämän pelisääntöjä niin, että toista ihmistä kunnioitetaan ja lähimmäistä rakastetaan. Minusta tämä oli erittäin positiivinen tulos, sillä tänä päivänä puhutaan niin paljon itsekeskeisyydestä. Ajattelin myös tämän tuloksen kertovan siitä, että vanhemmilla on halu opettaa sekä kasvattaa lapsensa ennen kaikkea sosiaalisiksi ja siihen, että ihminen tarvitsee toista ihmistä. Lähimmäisen rakkaus on tärkeää riippumatta siitä, mikä on vanhemman oma uskonnollinen vakaumus. Vanhemmille oli tärkeää se, että lapsi oppii olemaan ryhmässä, jossa on monipuolista toimintaa. Päiväkerhossa pitää olla vanhempien mielestä kädentaitoihin liittyvää toimintaa, kuten askartelua.

Tutkimuksessa ilmeni, että hengelliset asiat ovat vanhemmille tärkeitä. Lapsille halutaan välittää traditiota myös uskonnollisista asioista. Uskonnollisista kysymyksistä nousivat tärkeimmiksi juhlapyhien vietto ja hiljentyminen. Rukoileminen, Raamatun kertomukset ja Jeesuksesta kuuleminen olivat vanhemmille melko tärkeitä päiväkerhossa. Hengelliset laulut koetaan tämän tutkimuksen mukaan vieraammiksi.

Tässä tutkimuksessa ilmeni, että jotkut vanhemmat pitivät uskonnollisia asioita päiväkerhossa häiritsevinä, mutta niiden kuuluminen päiväkerhoon ymmärrettiin ja kuitenkin haluttiin, että päiväkerhossa pitäisi puhua kaikista uskonnoista tasapuolisesti. Ajattelen, että näille vanhemmille on tärkeää se, että ihminen on arvokas riippumatta siitä, mikä on hänen uskontokuntansa. Toisaalta vanhemmilta puuttuu tietämys siitä, että päiväkerho on nimenomaan evankelisluterilaisen kirkon kasteopetukseen liittyvää toimintaa. Seurakunnan olisi tehtävä tästä asiasta ponnekkaammin työtä, jotta vanhemmat saisivat paremmin tietoa, mihin päiväkerhotoiminta pohjautuu. Päiväkerhotoiminta ei voi muuttua tältä osin vanhempien mieltymysten ja toivomusten mukaan, vaan seurakunnan on pysyttävä vankasti kiinni niissä juurissa, jotka päiväkerhotoiminnan ovat luoneet.

Päiväkerhotoiminta pohjautuu kastekumppanuuteen. Tässä kumppanuudessa ollaan myös kasvatuskumppanuudessa. Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerhotyö ei ole onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla tässä kumppanuudessa. Vanhempien antama palaute siitä, että he eivät tiedä, mitä päiväkerhossa tapahtuu, on huolestuttavaa. Vanhemmat eivät ole saaneet keskustella lapsensa asioista lastenohjaajan kanssa. Pahimmillaan lapsi on annettu vanhemmille valmiiksi puettuna päiväkerhon päätyttyä, jolloin luonteva vuorovaikutus vanhemman ja lastenohjaajan kesken jää syntymättä. Vanhemmat ovat kiinnostuneita lapsensa päiväkerhoasioista ja siitä, kuinka oma lapsi kehittyy ja pärjää ryhmässä. Tämä tieto jää vanhemmilta saamatta, jos lastenohjaaja ei tietoa kerro. Toiset vanhemmat ovat aktiivisia ja kysyvät lastenohjaajalta päiväkerhokuulumisia. Osa vanhemmista ei rohkene kysyä kuulumisia varsinkin silloin, kun eteistilanteissa annetaan ymmärtää, että vanhempien poistuttava nopeasti. Kasvatuskumppanuuteen kuuluva dialogisuus ei toimi, jos lapsen päiväkerho kuulumiset kerrotaan vanhemmille vain silloin, kun lapsi ei ole käyttäytynyt toivotul-

la tavalla. Kasvatuskeskusteluita ei ole pidetty vanhempien kanssa ja siksi vanhemmat olivat useimmiten sen tiedon varassa, mitä lapsi osasi itse kertoa päiväkerhosta vanhemmalle.

Kasvatuskeskustelut pitäisi liittää päiväkerhotyöhön luontevana osana. Kasvatuskeskustelujen tulisi kuulua jokaisen lastenohjaajan velvollisuuteen. Helpointa voisi olla toteuttaa päivähoiton mallin mukainen kasvatuskumppani- ajattelu. Päiväkerhoryhmää ohjaavat pääsääntöisesti kaksi lastenohjaajaa, joista kummallekin jaetaan puoliksi ryhmän perheet kasvatuskumppaneiksi. Oma lastenohjaaja kävisi omien perheiden kanssa kasvatuskeskustelut. Kasvatuskumppanuuteen kuuluu olennaisena osana vastavuoroisuus. Lastenohjaaja käydessään kasvatuskeskustelua saa hyödyllistä tietoa lapsesta tämän omilta vanhemmilta ja vanhemmat saavat tietoa siitä, kuinka heidän lapsellaan sujuu päiväkerhossa. Kasvatuskeskusteluja olisi hyvä olla ainakin kaksi kertaa vuodessa. Tulkinnat ja oletukset jäävät vähemmälle, kun lastenohjaaja ja vanhemmat käyvät vuoropuhelua joka kerta päiväkerhopäivän kuulumisista eikä pelkästään kasvatuskeskusteluissa. Vanhemmat ovat kiinnostuneista lapsen ryhmätoiminnasta ja sitä kiinnostusta on syytä tukea kaikin mahdollisin keinoin. Lastenohjaajat tarvitsevat tukea koulutuksen kautta aktiivisen kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen

Tästä tutkimuksesta ilmeni, että vanhemmat haluavat tietoa seurakunnan toiminnasta mieluiten kasvatusten. Sekin mielestäni kertoo siitä, että seurakunnan työntekijä halutaan kohdata henkilökohtaisesti ja päästä samalla vuorovaikutukseen. Esitteen tai monisteen saaminen koetaan enemmän henkilökohtaiseksi lähestymiseksi kuin internet tai lehdet. Seurakunnan työntekijään kohdistetaan odotuksia, että ihminen kohdataan ja hänestä ollaan seurakunnassa kiinnostuneita. Tätä odottavat vanhemmat myös lastenohjaajilta.

Päiväkerho on osa avointa varhaiskasvatustoimintaa. Avoin varhaiskasvatustoiminta palvelee erityisesti niitä perheitä, joiden lapsia hoidetaan kotona. Laadukas palvelu edellyttää, että se vastaa asiakkaan tarpeisiin. Tästä tutkimuksesta ilmeni vanhempien tyytymättömyys päiväkerhon keston ja kokoontumismääriin. Päiväkerhon kesto ja kokoontumiskerrat eivät olleet tasa-arvoisessa asemassa eri kaupungin osien välillä. Kaksi tuntia kerran viikossa ei palvele perheitä odotetulla tavalla. Viikossa lapsi ehtii unohtaa sen, että päiväkerhoon on turvallista jäädä. Kahden tunnin kerhossa ei jää riittävästi aikaa tutustumiseen toisiin lapsiin

ja aikuisiin eikä lastenohjaajalle jää tarpeeksi aikaa havainnoida lasta. Lyhytkestoisuus tuo kiireen tunnun ja kiire ei tuo laatua päiväkerhoon. Kiireessä ei ehdi ottaa lasta syliin Jeesuksen esimerkin mukaisesti ja kuulla lapsen kysymyksiä. Päiväkerhon kokoontumiskertoihin ja keston vaikuttavat henkilöstö resurssit. Alueiden tasapuolinen palveleminen voi olla haastavaa, jos halutaan päiväkerhon laatua parantaa kestoja pidentämällä. Kaikille alueille ei ehkä riitä työntekijöitä, mutta toisaalta vanhemmat odottavat palvelua kodin lähelle vedoten esimerkiksi siihen, että ei ole autoa käytettävissä lapsen kuljettamiseksi päiväkerhoon. Putoaako päiväkerholaisten määrä, jos toimintaa muutetaan niin, että keston ja kokoontumiskertoihin tehdään vanhempien toivomusten mukaisia parannuksia, mutta yhdistetään eri alueiden päiväkerhoja yhteen?

Kasvatuskumppanuus ja päiväkerhon kesto ovat tärkeimpiä asioita, jotka tulisi ottaa huomioon tulevaa päiväkerhon toimintaa vuotta suunniteltaessa. Jatkotutkimuksissa kannattaisi tutkia, kuinka kasvatuskumppanuus on toteutunut ja millaiseksi lastenohjaajat ja vanhemmat ovat kasvatuskumppanuuden kokeneet. Päiväkerhotyötä voisi myös tulevaisuudessa tutkia siitä näkökulmasta, kuinka lastenohjaaja toimii lasten kanssa ja kuinka sensitiivinen ja sitoutunut lastenohjaaja on päiväkerhossa työskennellessään. Vanhempien arvioiden tutkimista perhekerhotyöstä voisi auttaa perhekerhotyön kehittämisessä. Perhekerhotyö on päiväkerhotyön rinnalla merkittävää työtä seurakunnan lapsityössä.

Tämän opinnäytetyön tekeminen omasta työstä oli monella tapaa ajatuksia herättävä prosessi. Seurakunnassa on nähtävä lapsityön tärkeys riittävillä resursseilla. Lapsityöstä pitää jatkossa käyttää sanaa varhaiskasvatus. Seurakunnan varhaiskasvatus on merkittävää työtä yhteiskunnassa ja siksi sen profiilia on tärkeää markkinoida nykyaikaa vastaavalla termillä. Me voimme olla iloisia saamastamme hyvästä arvostuksesta, jonka saimme vanhemmilta. Yhtäkään numeroa kolme ei saisi kuitenkaan olla. Olemme palvelutyössä ja toteutamme kaste- ja lähetyskäskyä. Tämä käsky on niin ehdoton, ettei se salli edes taloudellisten asioiden painaa enemmän, kun työskentelemme pienten, Jeesukselle tärkeimpien kanssa. Tärkeää on tehdä työtä kaikkien perheiden kanssa jäsenkortteja kyselemättä, sillä se evankeliumin siemen, joka on saatu kylvettyä päiväkerhossa, kantaa läpi elämän. Päiväkerhoon

tulee saada osallistua myös kirkkoon kuulumattomat. Päiväkerhon kautta myös nämä lapset saavat kuulla Jeesuksesta ja samalla lastenohjaajat tekevät käskyn mukaista lähetystyötä.

Päiväkerhotyön tutkiminen oli vaativa prosessi. Jos nyt aloittaisin uudestaan, niin jättäisin pois kokonaan vanhemmilta lapsityön kehitysideoiden kyselemisen. Lapsityön kokonaisuuden kehittäminen on jo itsessään iso kokonaisuus. Vastauksissa vanhemmat ottivat kantaa jumalanpalveluksiin ja perheretkiin. Näitä lastenohjaajat suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä muiden työalojen kanssa. Päiväkerho on pääasiassa lastenohjaajan ominta työtä. Päiväkerhon työn tutkiminen ja sen kehittäminen jatkossa on haastavaa. Päiväkerhoa tulee arvostaa, sillä se on seurakunnan varhaiskasvatustoiminnan sydän. Päiväkerhon ympärillä toimii kaikki muu lasten ja perheiden kanssa tehtävä työ.

LÄHTEET

- Alila, Kirsi & Portell, Tuija 2008. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen. Avointen varhaiskasvatuspalvelujen nykytila ja kehittämistarpeet 2007. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- From, Kristine & Koppinen, Marja-Leena 2012. Menossa mukana – Tukea tarvitsevan lapsen ja nuoren toiminnallinen osallistuminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Heinonen, Leena 2005. Leikkivä kirkko – kotikirkko. Teoksessa Kalevi Virtanen, (toim.) Kohti leikkivää kirkkoa. Helsinki: Lasten Keskus, 67 – 73.
- Helimäki, Elina 1994. Varhaiskasvatuksen virallinen tavoitteen asettelu Teoksessa Anu Brotherus; Elina Helimäki & Juhani Hytönen (toim.) Opetus varhaiskasvatuksessa. Juva: WSOY, 56 – 63.
- Hilka, Päivi 2004. Monikulttuurisuuden kohtaaminen. Teoksessa Leena Heinonen; Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 73 – 88.
- Hytönen, Juhani 1997. Lapsikeskeinen kasvatus. Helsinki: WSOY.
- Jarasto, Pirkko & Sinervo, Nina 1997. Elämää varten. Alle kouluikäisen maailma. Jyväskylä: Gummerus.
- Jauhiainen, Taina 2003. Päivähoidon laatu Punkaharjulla vanhempien arvioimana. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Juran, Joseph. 1999. Juran's quality handbook - 5th ed. New York: McGraw-Hill, cop.
- Järvinen, Mervi; Laine, Anne & Helmann-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kirjapaja.
- Kaarenoja, Jenni & Rintala, Heli 2009. Tikkurilan seurakunnan vanhempien odotukset lapsi- ja perhetyötä kohtaan. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpään toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Kalliala, Marjatta 2008. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki: Gaudeamus.
- Kananen, Jorma 2010. Kvantti – Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

- Kangasmaa, Tiina 2008. Kasvatuskumppanuudessa keskustelu on avointa ja luottamuksellista. *Pikkuväki* 1, 12 – 13.
- Kangasmaa, Tiina; Petäjä, Heljä & Vuorelma, Päivi 2008. Vasun pedagogiikka. Teoksessa Tiina Kangasmaa; Heljä Petäjä & Päivi Vuorelma (toim.) *Lapsenkaltainen. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa*. Helsinki: Lasten keskus, 34 – 61.
- Kanninen, Katri & Sigfrids, Arja 2012. *Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kantola, Ilkka 2004. Lapsityön teologian edellytyksiä. Teoksessa Leena Heinonen; Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.) *Lapsityön käsikirja*. Helsinki: Kirjapaja, 105 – 117.
- Karlsson, Liisa 1999. *Saduttamalla lastenkulttuuriin: verkostotyön tuloksia kuperkeikkäkydissä*. Helsinki: Stakes.
- Karlsson, Liisa 2003. *Sadutus: avain osallistavaan toimintakulttuuriin*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2006. *Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen*. Helsinki: Stakes.
- Kekkonen, Marjatta 2012. *Kasvatuskumppanuus puheena: varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä*. Tampere: Tampere University Press.
- Kiesilä, Sirpa 2012. *Lapsityönohjaaja, Mikkelin seurakuntayhtymä. Henkilökohtainen tiedonanto 14.6.*
Kirkkohallitus i.a. Viitattu 27.1.2013. http://www.evli-slk.fi/files/160/Leikin_lumoa.pdf.
- Korhonen, Riitta 2010. *Lapset oppivat kulttuuriperinnettä yhdessä toisten kanssa*. Teoksessa Leena Turja & Elina Fonsen (toim.) *Suuntana laadukas varhaiskasvatus* Professori Eeva Hujalan matkassa. Tampere: Suomen varhaiskasvatus ry, 3 – 13.
- Kotimaa i.a. Viitattu 27.1.2013. <http://www.kotimaa24.fi/uutiset/kotimaa/7893-qsuuressa-seurakunnassa-voidaan-pitaa-paremmiin-jumalan-sanaa-esillaq>.
- Kujala, Elina 2009. *Lapsella on oikeus osallistua ja vaikuttaa*. *Pikkuväki* 2, 2-3.

Kuokkanen, Ritva; Kivirinta, Mervi; Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2005.

Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten, 11–12.

Kuurne, Simo 2005. Leikki lapsen luontainen tapa elää ja kehittyä. Teoksessa Kalevi Virtanen (toim.) Kohti leikkivää kirkkoa. Helsinki: Lasten Keskus, 34 – 38.

Lapsi on osallinen. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja 2008. Helsinki: Kirkkohallitus.

Mikkelin seurakuntayhtymän lapsityön toimintakertomus 2012.

Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta i.a. Viitattu

28.1.2013.<http://mikkelintuomiokirkkoseurakunta.fi/toiminta/lapset/3-6vuotiaat/paivakerho>.

Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatusta? Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten keskus, 63 – 82.

Nepponen, Katrina 1997. 0-10-vuotiaiden parissa tehtävän seurakuntatyön määrällinen, laadullinen ja osittain sisällöllinen kartoitus Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnassa 1997.

Ojell, Raija 2009. Kirkon varhaiskasvatus ja lapsi- ja perhetyö. Pikkuväki 3, 42 – 43

Perusopetuslaki 21.8.1998/628. Viitattu 16.8.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>.

Piironen–Malmi, Ulla & Strömberg, Seija 2008. Välittämisen pedagogiikka. Helsinki: Tammi.

Päivähoitolaki 1973. Päivähoitolaki 630/1991, 11a§. Viitattu 16.8.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>.

Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttönottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

Rautio, Hanna & Vento, Elina 2010. Hei, leikitään yhdessä - Belgian suomalaisen Merimieskirkon perhekerhon vanhempien kokemuksia ja kehittämisideoita perhekerhotoiminnasta. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Piekämäen toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Romppainen, Päivi 2011. Yhdessä rakennettu leikki leikki-lasten toimintana. Pikkuväki 6, 6 – 8.

- Sosiaaliportti i.a. Viitattu 21.4.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/tyovalineet/tyomenetelmat/avoimetvarhaiskasvatuspalvelut>.
- Tiedote Mikkelin kaupungin päivähoitomaksuista. Viitattu 14.9.2012. http://www.mikkeli.fi/en/liitteet/02_palvelut/05_terveys_sosiaalipalvelut/17_paivahoito/09_maksut/tiedote_paivahoitomaksuista_01082012.pdf.
- Tiilikka, Aila 2010. Kasvatuskumppanuus–tulevaisuuden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Teoksessa Leena Turja & Elina Fonsen (toim.) Suuntana laadukas varhaiskasvatus- professori Eeva Hujalan matkassa. Tampere: Suomen varhaiskasvatus ry, 66 – 79.
- Turja, Leena 2010. Lapset osallisina - kohti uutta varhaiskasvatuskulttuuria. Teoksessa Leena Turja & Elina Fonsen (toim.) Suuntana laadukas varhaiskasvatus- professori Eeva Hujalan matkassa. Tampere: Suomen varhaiskasvatus ry, 30 – 47.
- Tähti, Kati 2011. Yhdessä tekemisen hetkiä– Vanhempien odotukset Askolan seurakunnan lapsi- ja perhetyöstä. Diakonia-ammattikorkeakoulu Järvenpään toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Valli, Raine 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 103–127.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003. Stakes-oppaita 56. Helsinki: Stakes.
- Vastamäki, Jaana 2010. Kyselylomaketutkimus: Tutkimusasetelman ja mittareiden valinta Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 128 – 140.
- Virtanen, Kalevi 2005. Hän asetti lapsen heidän keskelleen. Teoksessa Kalevi Virtanen (toim.) Kohti leikkivää kirkkoa. Helsinki: Lasten Keskus, 39 – 50.
- Virtanen, Kalevi 2005. Leikkivä kirkko–mitä ja miksi? Teoksessa Kalevi Virtanen (toim.) Kohti leikkivää kirkkoa. Helsinki: Lasten Keskus, 58 – 66.

LIITTEET

Liite 1: Kyselyn saatekirje

Minna Toivonen
Savilahdenkatu 20
50100 MIKKELI
p. 0400-143 242

SAATE

sähköposti: minna.toivonen@student.diak.fi

**KYSELY VANHEMMILLE: MILLAISENA PIDÄTTE MIKKELIN SEURAKUN-
TAYHTYMÄN PÄIVÄKERHON LAATUA?**

Opiskelen Diakonia-ammattikorkeakoulussa Järvenpäässä kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajaksi. Valmistun vuoden 2013 aikana. Aikaisemmalta koulutukseltani olen sosionomi (AMK)-diakoni.

Teen opinnäytetyötä päiväkerhon laadusta Mikkelin seurakuntayhtymässä. Opinnäytetyöhöni kuuluu palautteen kerääminen Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerholaisten vanhemmilta. Palautteen avulla seurakuntayhtymä haluaa kehittää päiväkerhon laatua. Aineisto kerätään lokakuussa 2012. Työn on määrä olla valmiina vuoden 2013 aikana. Työni ohjaajina toimivat lapsityönohjaaja Sirpa Kiesilä p. 0400 143 407 ja lehtori Päivi Sutinen p. 040 869 6056

Kysely jaetaan lokakuussa 2012 kaikille päiväkerholaisten vanhemmille. Ohessa kyselylomakkeet ja palautuskuoret, jotka voitte toimittaa täytettynä lapsenne päiväkerhon lastenohjaajalle 2.11.2012 mennessä. Lastenohjaajat toimittavat suljetut kirjekuoret edelleen tutkijalle.

Kiitos yhteistyöstänne

Liite 2: Kyselylomake huoltajille

Kysely huoltajille

Rengasta oikea vaihtoehto. Muistathan vastata vain yhden lapsen kannalta. Rengasta vain yksi vaihtoehto jokaista kysymystä kohden.

1. Kuka vastaa kyselyyn?

- 1 Äiti
- 2 Isä
- 3 Muu huoltaja, kuka _____

2. Mikä on ikäsi?

- 1 20-24 vuotta
- 2 25-29 vuotta
- 3 30-34 vuotta
- 4 35-39 vuotta
- 5 39-44 vuotta
- 6 45 vuotta tai enemmän

3. Mihin näistä kuulut?

- 1 Evankelisluterilaiseen kirkkoon
- 2 Ortodoksiseen kirkkoon
- 3 Muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan, mihin?
_____
- 4 En lukeudu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan

4. Montako lasta teillä on?

- 1 Yksi
- 2 Kaksi
- 3 Kolme
- 4 Neljä tai enemmän

5. Mikä on toimintaan osallistuvan lapsen syntymävuosi? _____

6. Lapseni on

- 1 Kotihoidossa
- 2 Perhepäivähoidossa
- 3 Ryhmäperhepäivähoitokodissa
- 4 Päiväkodissa

7. Kuinka usein lapsesi käy päiväkerhossa?

- 1 kerran viikossa
- 2 2 kertaa viikossa

Seuraavissa kysymyksissä on esitetty joukko väittämiä. Rengastakaa jokaisen väittämän kohdalla mielipidettänne parhaiten vastaava numero.

8. Kuinka paljon seuraavat asiat vaikuttivat siihen, että valitsitte seurakunnan päiväkerhon?

	ei lainkaan	melko vähän	en osaa sanoa	melko paljon	erittäin paljon
1 Lapsi halusi itse toimintaan	1	2	3	4	5
2 Tuttu suositteli	1	2	3	4	5
3 Lapsen ystävät ovat mukana toiminnassa	1	2	3	4	5
4 Jää aikaa itselle, kun lapsi toiminnassa mukana	1	2	3	4	5
5 Toiminnan ajankohta on hyvä	1	2	3	4	5
6 Toiminta on lähellä kotia	1	2	3	4	5
7 Toiminta on ilmaista	1	2	3	4	5
8 Lapsi saa kristillistä opetusta	1	2	3	4	5

9	Mahdollisuus tutustua samassa elämäntilanteessa oleviin ihmisiin	1	2	3	4	5
10	Lapsi saa jo nuorena kokemuksia seurakunnan toiminnasta	1	2	3	4	5

9. Kuinka tärkeinä pidät toiminnassa seuraavia kristilliseen kasvatukseen liittyviä asioita?

	ei lainkaan	melko vähän	en osaa sanoa	melko paljon	erittäin paljon	
1	Lapselle kerrotaan kertomuksia Raamatusta	1	2	3	4	5
2	Lapselle kerrotaan Jeesuksesta	1	2	3	4	5
3	Lapsi oppii rukoilemaan	1	2	3	4	5
4	Lapsi tutustuu seurakuntaelämään	1	2	3	4	5
5	Lapsi oppii hengellisiä lauluja	1	2	3	4	5
6	Lapsi osallistuu hartauksiin	1	2	3	4	5
7	Lapsi saa hiljentyä	1	2	3	4	5
8	Lapsi kasvaa luottamuksessa Jumalaan	1	2	3	4	5
9	Lapsi viettää kirkkovuoden juhlia	1	2	3	4	5
10	Lapsi oppii rakastamaan lähimmäistä	1	2	3	4	5
11	Lapsi oppii erottamaan hyvän ja pahan	1	2	3	4	5
12	Lapsi saa vastauksia uskonnollisiin kysymyksiin	1	2	3	4	5
13	Lapsi oppii arvostamaan toisia ihmisiä	1	2	3	4	5

10. Kuinka tärkeänä pidät, että seurakunnan toiminta tukee seuraavia asioita?

	ei lainkaan	melko vähän	en osaa sanoa	melko paljon	erittäin paljon
1 Kodin kristillistä kasvatusta	1	2	3	4	5
2 Kotona rukoilemista	1	2	3	4	5
3 Hengellisten laulujen laulamista kotona	1	2	3	4	5
4 Seurakunnan työntekijältä saa tukea vanhemmuuteen	1	2	3	4	5
5 Kasvatuskeskustelut ohjaajan kanssa	1	2	3	4	5
6 Lastenohjaajan ja vanhempien kasvatusmenetelmien yhteneväisyys	1	2	3	4	5
7 Lastenohjaajan ja vanhempien välinen yhteistyö	1	2	3	4	5
8 Lastenohjaajan suhtautuminen lapseen	1	2	3	4	5
9 Lastenohjaajan suhtautuminen vanhempiin	1	2	3	4	5

11. Kuinka tärkeänä pidät, että seurakunnan toiminnassa tarjotaan lapsellesi seuraavia **asioita**?

	ei lainkaan	melko vähän	en osaa sanoa	melko paljon	erittäin paljon
1 Askartelua/kädentaidot	1	2	3	4	5
2 Hengellisiä lauluja	1	2	3	4	5
3 Luovaa ilmaisua (näytteleminen, nukketeatteri)	1	2	3	4	5
4 Liikunta	1	2	3	4	5
5 Retket/vierailut	1	2	3	4	5
6 Lasten vapaata leikkiä	1	2	3	4	5
7 Ulkoilua	1	2	3	4	5
8 Lapsi oppii ottamaan muita huomioon	1	2	3	4	5
9 Lapsi oppii toimimaan ryhmässä saman ikäisten lasten kanssa	1	2	3	4	5

10 Lapsi oppii arvostamaan luontoa	1	2	3	4	5
11 Lapsi tottuu noudattamaan sääntöjä ja ohjeita	1	2	3	4	5
12 Lapsi saa monipuolista toimintaa	1	2	3	4	5
13 Lapsi oppii olemaan erossa huoltajasta	1	2	3	4	5
14 Lapsi saa tilaa omalle ihmettelylle ja tutkimisille	1	2	3	4	5
15 Lapsen kysymyksiä kuullaan	1	2	3	4	5
16 Lapselle annetaan aikaa	1	2	3	4	5
17 Päiväkerhon kesto	1	2	3	4	5
18 Päiväkerhon kokoontumiskertojen määrä	1	2	3	4	5
19 Päiväkerhon lapsiryhmän koko	1	2	3	4	5
20 Ohjaajien riittävyys	1	2	3	4	5
21 Päiväkerhotilojen toimivuus	1	2	3	4	5

12. Mistä odotat saavasi tietoa päiväkerhon toiminnasta?

	ei lainkaan	melko vähän	en osaa sanoa	melko paljon	erittäin paljon
1 Internetistä	1	2	3	4	5
2 Sähköpostitse	1	2	3	4	5
3 Seurakuntalehti					
Kahtamoisesta	1	2	3	4	5
4 Sanomalehdestä	1	2	3	4	5
5 Ilmaisjakelulehdistä	1	2	3	4	5
6 Jaettavista monisteista	1	2	3	4	5
7 Ilmoitustauluilta	1	2	3	4	5
8 Seurakunnan lähettämien kirjeiden kautta	1	2	3	4	5
9 Esitteestä	1	2	3	4	5
10 Seurakunnan työntekijältä	1	2	3	4	5

13. Kuinka tyytyväinen olet seuraaviin asioihin Mikkelin seurakuntayhtymän päiväkerhoissa?

	erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	en osaa sanoa	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen
Työntekijä on tavoitettavissa tarvittaessa	1	2	3	4	5
Työntekijää on helppo lähestyä	1	2	3	4	5
Työntekijän ja huoltajan yhteydenpitoon vaivatonta	1	2	3	4	5
Huoltajalla on mahdollisuus vaikuttaa toimintaan	1	2	3	4	5

14. Oletko tällä hetkellä tyytyväinen? Anna arvosana 1-10 (1 tarkoittaa, ettet ole lainkaan tyytyväinen ja 10 tarkoittaa, että olet erittäin tyytyväinen). Kerro sitten syyt, miksi annoit juuri sen arvosanan.

Arvosana _____ Miksi ?
